

Jaarverslag betrokken en duurzaam beleggen 2020

Kempen

Over Kempen

KEMPEN CAPITAL MANAGEMENT N.V. (hierna Kempen) is een gespecialiseerde vermogensbeheerder die zich richt op nichebeleggingsstrategieën.

Sinds 1991 ondersteunen wij institutionele en zakelijke klanten bij hun beleggingen in small-cap- en hoogdividendaandelen, vastgoed, bedrijfsobligaties en alternatieve beleggingscategorieën.

Wij bieden ook speciale maatwerkoplossingen voor grote en kleine klanten, verzekeringsmaatschappijen, trustkantoren en family offices. Deze oplossingen variëren van assetallocatie en portefeuilleconstructie en -analyse tot het selecteren en monitoren van managers.

Wij beheren in totaal € 86,2 miljard aan vermogen¹, waarvan € 16,6 miljard is ondergebracht in onze beleggingsstrategieën en € 69,6 miljard binnen Client Solutions. Ons streven is simpel: een stabiele outperformance op lange termijn bieden en in alles wat we daarvoor doen duurzaamheidscriteria volledig meewegen. Daartoe volgen we een zeer selectieve benadering op basis van collectieve besluitvorming.

‘Kempen wil optimaal invloed uitoefenen op duurzaamheid binnen de hele waardeketen en klanten, beheerders en ondernemingen helpen om zowel een financieel rendement als duurzame impact te realiseren’

Narina Mnatsakanian
Executive Director Impact & Sustainable Investment

1 Per ultimo december 2020.

Voorwoord

Ondanks de enorme uitdagingen van het afgelopen jaar, of misschien voor een deel ook wel dankzij die uitdagingen, was 2020 een gedenkwaardig jaar voor duurzame beleggingen. Niet alleen groeide het aantal duurzaamheidsgerelateerde fondsen aanzienlijk, ook de hoeveelheid data en wetgeving op dit gebied nam sterk toe en sectoren van transport tot technologie worden misschien nooit meer hetzelfde.

De Covid-19-pandemie had in ieder geval als positief neveneffect dat ondernemingen meer competentie konden opbouwen op het gebied van duurzaamheidsfactoren – van bestuurs – tot biodiversiteit. Duurzaamheid staat centraal in de wijze waarop Kempen waardecreatie benadert en in 2020 werden de maatschappelijke kwesties waarover wij een dialoog aangingen met ondernemingen in de kleding-, big-tech- en farmaciesector nog belangrijker.

Wij integreren duurzaamheid in alles wat wij doen en binnen elk team. Bijvoorbeeld bij het toepassen van geavanceerde analytische technieken, maar ook in de werkwijze van onze IT- en Human Resources-teams.

Kempen wil optimaal invloed uitoefenen op duurzaamheid binnen de hele waardeketen en klanten, beheerders en ondernemingen helpen om zowel een financieel rendement als duurzame impact te realiseren.

In die zin pakken wij duurzaamheid ondernemend op en dat komt tot uiting in de inhoud van dit verslag. Hierin wordt toegelicht hoe ons actieve aandeelhouderschap veranderingen in ondernemingsgedrag in gang heeft gezet. We laten zien hoe indices ontwikkeld zijn voor klanten waarmee vermogen duurzamer wordt ingezet. En we gaan nader in op de lancering van producten zoals ons Sustainable Global High Dividend Fund, waarbij we bij het zoeken naar dividendrendement consequente duurzaamheids-criteria toepassen.

EEN KLIMAAT VAN VERANDERING

De pandemie beheerste terecht de voorpagina's, maar we mogen niet vergeten dat de klimaat-crisis een veel groter en aanhoudend probleem is. In 2020 heeft Kempen met het nieuwe klimaatbeleid laten zien dat het mondiaal gezien vooroploopt. Met dit beleid hebben wij namelijk als een van de allereerste vermogensbeheerders

‘Het jaar 2020 was een gedenkwaardig jaar voor duurzame beleggingen, ondanks - maar wellicht deels ook dankzij - de enorme uitdagingen ... Sectoren van transport tot technologie worden misschien nooit meer hetzelfde’

Lars Dijkstra

Chief Investment Officer

vastgelegd dat wij in 2050 alleen nog maar willen beleggen in ondernemingen met een netto nuluitstoot. Ons beleid bevat ook kortetermijndoelen die erop zijn gericht om al onze beursgenoteerde beleggingen vóór 2025 in lijn te brengen met het Klimaatakkoord van Parijs. Wij zijn ons ervan bewust dat de doelen van het Klimaatakkoord van Parijs alleen gehaald kunnen worden als wij samenwerken met andere partijen. In 2020 hebben wij daarom ook bijgedragen aan initiatieven zoals het Net Zero Investment Framework van The Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC). Dit raamwerk vormt een praktische blauwdruk die zowel beleggers als vermogensbeheerders in staat stelt ons voorbeeld te volgen.

Ook hebben wij, zoals uitvoerig wordt toegelicht in dit verslag, in 2020 al onze klanten en stakeholders geholpen met de implementatie van de recente golf van EU-regelgeving op het gebied van duurzame financiering. Wij hopen dat beleid zoals de EU-taxonomie en de Europese Verordening betreffende informatieverschaffing

over duurzaamheid in de financiële dienstensector, net als de mogelijke samenvoeging van vrijwillige ESG-verslaggevingstandaarden die eind 2020 werd aangekondigd, mijlpalen zullen blijken te zijn in de transitie naar duurzamere wereldwijde kapitaalmarkten.

Volledige informatieverstrekking door beleggers moet de basis gaan worden voor duurzamer marktgedrag. Wij vonden het dan ook een grote eer dat wij vorig jaar de ICGN Stewardship Disclosure Award² ontvingen voor de extra inspanningen die wij leveren om te voldoen aan de hoogste eisen voor transparantie en informatieverstrekking.

De tijd zal uitwijzen of de markten in 2021 weer terugkeren naar 'normaal'. Er zijn al tekenen dat de ontwrichtingen van 2020 klimaatgerelateerde en niet-financiële risico's veel zichtbaarder maken binnen de markten. Hierdoor gaan de kapitaalkosten voor ondernemingen en beleggers zoals wijzelf verschuiven.

Met een recent geïntegreerd en volledig hierop toegespitst Sustainability Centre voor de hele Van Lanschot Kempen-groep willen wij in 2021 de ontwikkelingen voorblijven en de financiële en duurzaamheidsdoelen van zowel onze klanten als onszelf realiseren.

*Lars Dijkstra, Chief Investment Officer en
Narina Mnatsakanian, Executive Director Impact
& Sustainable Investment*

2 <https://www.kempen.com/nl/newsandknowledge/persberichten2020/kempenwincgnglobalstewardshipaward>

Inhoudsopgave

× Over Kempen	2	HET KLIMAATPROBLEEM AANPAKKEN	34
× Voorwoord	3	× De CO ₂ e-voetafdruk van Kempen	38
DASHBOARD VERANTWOORD BELEGGEN	6	× Totaalresultaat	39
× Dashboard verantwoord beleggen	7	ANTICIPEREN OP EU-REGELGEVING	42
× Overzicht van onze stemactiviteiten	8	× Anticiperen op EU-regelgeving	43
× Engagement- en stemactiviteiten	9	× Regelgeving in kaart brengen en inbedden	44
ONZE ENGAGEMENTS	10	× Zorgen dat klanten adequaat reageren op nieuwe wetgeving	45
× Mijlpaalmethodologie	12	AANHAKEN BIJ DE SDG'S	46
× Voortgang mijlpalen in 2020	14	× Analyse van de SDGs	47
TERUGBLIK OP 2020	16	× Bijdrage aan de SDG's	48
× Highlights 2020	17	VOORUITBLIK NAAR 2021	52
× Ons verantwoorde beleggingsproces	18	× Vooruitblik naar 2021	53
× Het Duurzaamheidsspectrum	20	BIJLAGEN	54
BELANGRIJKSTE DUURZAAMHEIDSTRENDS	24	× Methodologie berekening CO ₂ e-voetafdruk	55
HET HOOFD BIEDEN AAN COVID-19	30	× Belangrijkste stemmingen	57
		× OESO RBC engagements	61
		× Colofon	66

Dashboard verantwoord beleggen

Dashboard verantwoord beleggen

FIGUUR 1 DASHBOARD VERANTWOORD BELEGGEN, CIJFERS PER EIND 2020

Het dashboard geeft een cijfermatig overzicht van de activiteiten die Kempen in 2020 heeft uitgevoerd op het gebied van uitsluiting en vermijding, ESG-integratie en actief aandeelhouderschap (uitoefening van stemrecht en engagement). In 2020 hebben wij op 419 afzonderlijke aandeelhoudersvergaderingen onze stem uitgebracht, waarbij we in 14% van de gevallen tegen bestuursvoorstellen stemden. We maken

gebruik van ISS als stemplatform en stemmen op basis van ons specifieke stembeleid.³ Er staan 43 ondernemingen op de uitsluitingslijst vanwege hun betrokkenheid bij controversiële wapens. Daarnaast vermijden we beleggingen in 114 tabaksondernemingen en 30 bedrijven die betrokken zijn bij aanzienlijke controverses. We hebben onze nieuwe scoremethodologie, het Duurzaamheidsspectrum⁴, toegepast op 83 intern

en extern beheerde fondsen. Deze vertegenwoordigen 24% van het beheerd vermogen van Kempen. Meer informatie over de uitkomsten van de scoremethodologie vindt u [hier](#).

[Uitsluitingslijst:](#) 43

[Tabak uitsluitingslijst:](#) 114

[Vermijdingen:](#) 30

³ Het overzicht van onze stemactiviteiten vindt u hier: <https://vds.issgovernance.com/vds/#/NzcyMA==/>

⁴ We hebben deze scoremethodologie verder ontwikkeld en de minimeisen waaraan fondsen moeten voldoen verder aangescherpt. Fondsen moeten minimaal voldoen aan de Responsible business conduct (RBC)-richtlijnen van de OESO. Dit houdt onder meer in dat ze moeten toelichten waarom eventueel wel wordt belegd in ondernemingen die zijn betrokken bij de hoogste mate van controverses (het 'comply or explain'-principe). Bovendien moeten fondsen om een hogere score te krijgen, beschikken over een klimaatbeleid en portefeuilles samenstellen op basis van een 'best in class/ inclusie'-beleid.

Overzicht van onze stemactiviteiten

TABEL 1 STEMSTATISTIEKEN 2018–2020

CATEGORIE	2020	2019	2018
× Vergaderingen met stemming	435	452	495
× Vergaderingen gestemd	96,3%	91,6%	93,1%
× Vergaderingen waar ten minste 1x is tegengestemd of stem is onthouden	64,4%	45,0%	37,0%
× Gestemd vóór bestuursvoorstellen	86,2%	90,8%	94,0%
× Stemmingen over voorstellen aandeelhouders (als % van onderwerpen met stemming)	2,5%	2,5%	2,4%

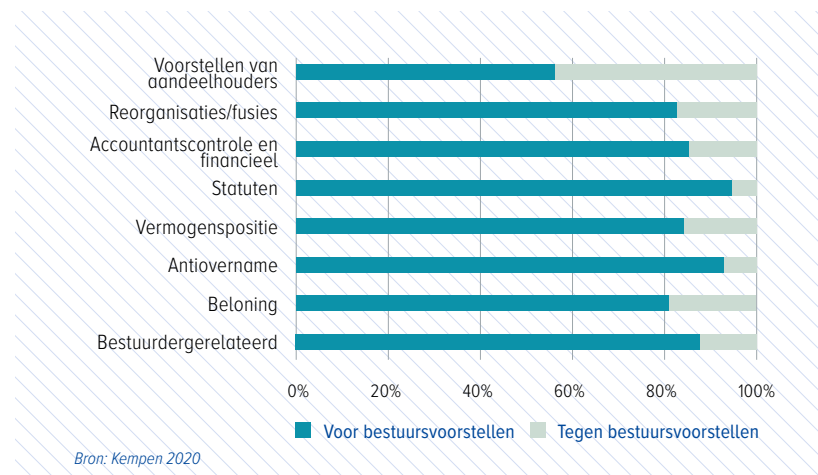
Bron: Kempen 2020

In 2020 hebben we van de 145 aandeelhoudersvoorstellen die op de algemene vergaderingen zijn ingediend, er 71 gesteund.

Van de 71 stemmingen hadden er 8 betrekking op corporate governance (met inbegrip van beloningsverschillen tussen mannen en vrouwen), 10 op de noodzaak van een onafhankelijke voorzitter, 7 op klimaatverandering, 6 op voorstellen ten aanzien van maatschappelijke kwesties, 13 op aandeelhoudersrechten en 9 op informatieverstrekking over politiek lobbyen.

EEN OVERZICHT VAN ONZE BELANGRIJKSTE STEMMINGEN IN 2020 VINDT U [HIER](#)

FIGUUR 2 STEMMINGEN PER THEMA

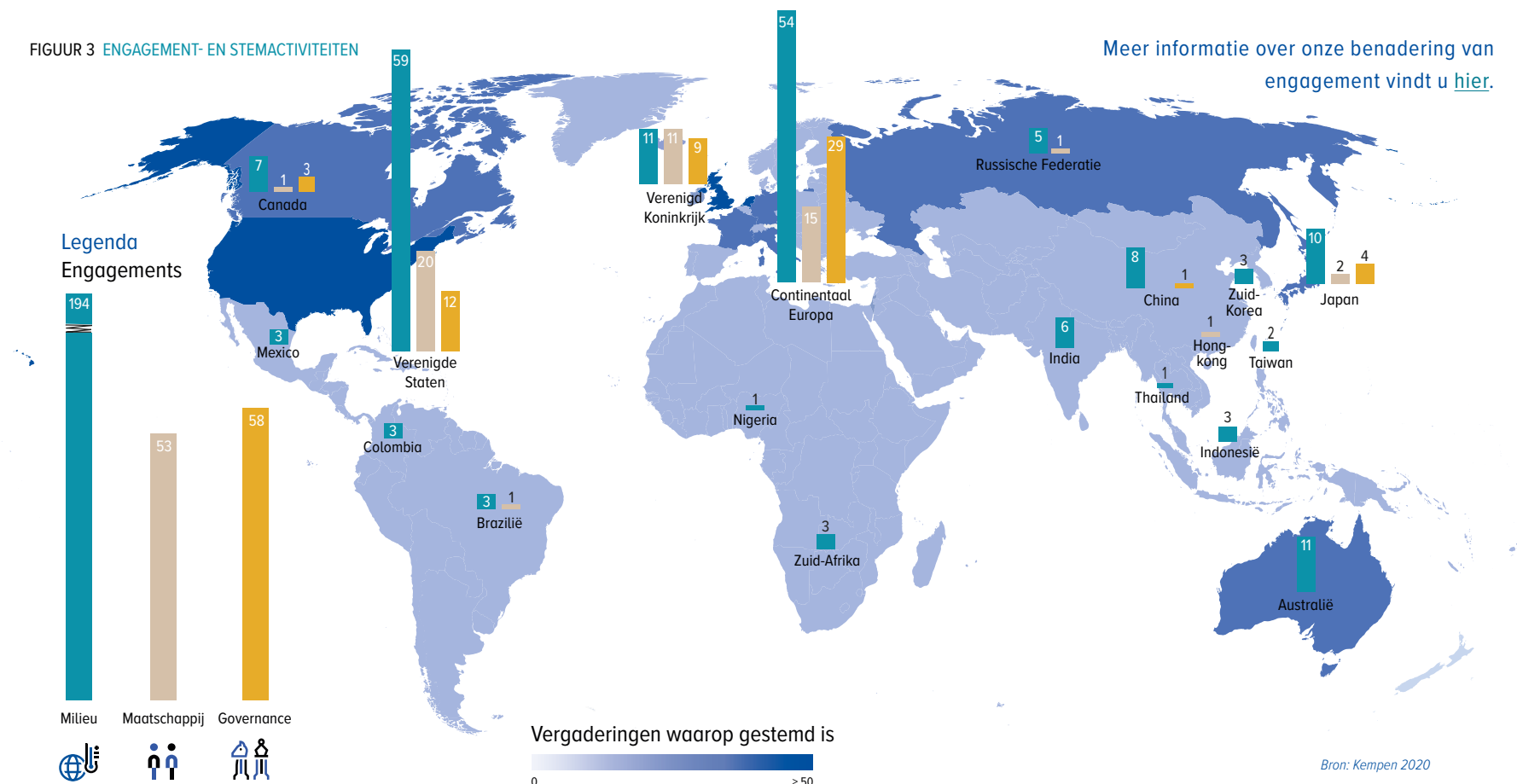
Wij hebben tijdens 280 vergaderingen (64,37%) gestemd tegen ten minste één agendapunt of onze stem onthouden met betrekking tot ten minste één punt. Wij onthouden over het algemeen onze stem om het management meer tijd te geven om een kwestie op te lossen, maar met dien verstande dat we in de toekomst tegen een bestuursvoorstel zullen stemmen als veranderingen uitblijven.

Engagement- en stemactiviteiten

In 2020 gingen we met 116 ondernemingen rechtstreeks in gesprek over milieu-, maatschappelijke en governancekwesties. In 82 gevallen was er sprake van een dialoog gericht op verandering door onze portefeuillebeheerders of ons Responsible Investment-team. Daarnaast hebben we met nog eens 206 ondernemingen samen met andere beleggers een dialoog gevoerd. We maken bij de dialogen met ondernemingen onderscheid tussen ‘engage-

ments gericht op verandering’ en ‘engagements gericht op bewustwording’. De engagements gericht op verandering hadden vooral betrekking op milieu- (45%) en governancekwesties (37%). Daarnaast voerden we met 41 ondernemingen een dialoog gericht op bewustwording van bepaalde ESG-kwesties. Vaak ging het om kwesties op het gebied van governance en om agendapunten voor de algemene aandeelhoudersvergadering van de betreffende onderneming.

FIGUUR 3 ENGAGEMENT- EN STEMACTIVITEITEN

Onze engagements

Onze benadering van engagement

We maken onderscheid tussen:

Engagement gericht op bewustwording

Dit heeft als doel om bij ondernemingen waarin wij beleggen het bewustzijn over bepaalde kwesties te vergroten of informatie over een specifieke onderneming te verzamelen.

Engagement gericht op verandering

Hiervoor stellen wij vooraf concrete doelen met specifieke tijdlijnen vast. We zetten uiteen wat we willen bereiken. De resultaten worden gemeten aan de hand van bereikte mijlpalen.

Engagement gericht op overheidsbeleid en samenwerking

Hiermee willen we het (financiële) marktlandschap in het algemeen verbeteren en specifieke sectoren, markten of regio's op ESG-gebied beter laten presteren.

Via onze engagements trachten we ondernemingen aan te zetten tot positieve verandering. We gaan een dialoog aan over een breed scala aan strategische, financiële, maatschappelijke, corporate governance- en milieuaspecten. Hiermee willen we het volgende bereiken:

- × We willen goed geïnformeerd zijn over de ondernemingsstrategie, het beleid en de programma's. We willen meer inzicht in een onderneming krijgen.
- × We willen er zeker van zijn dat het bestuur en het managementteam van een onderneming ESG-risico's goed overzien en weten te beheersen. Daarnaast moeten ondernemingen in voldoende mate kansen weten te grijpen die zich op maatschappelijk en milieugebied aandienen.
- × We willen ondernemingen aanmoedigen om best practices op het gebied van corporate governance toe te passen.

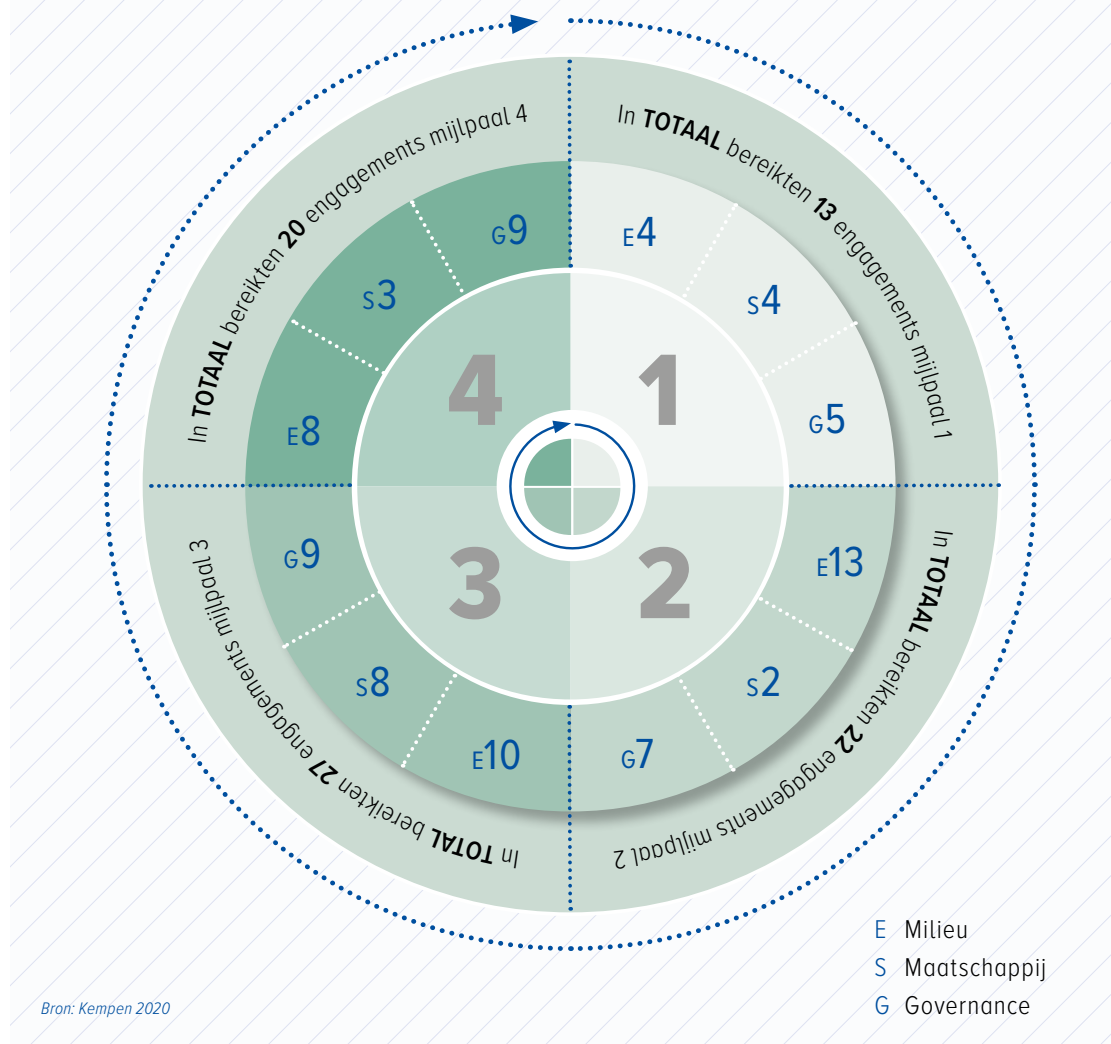
Mijlpalmethodologie

Overzicht van de mijlpalmethodologie van Kempen

- 1 **ZORGEN KENBAAR MAKEN:** Kempen signaleert een kwestie en brengt deze onder de aandacht van de bestuurders of het managementteam van een onderneming waarin het belegt.
- 2 **DE ONDERNEMING ERKENT DE KWESTIE:** de onderneming onderkent het belang van de kwestie voor de onderneming of haar stakeholders en zegt toe de kwestie aan te pakken.
- 3 **DE ONDERNEMING VOERT BELEID:** de onderneming heeft beleid ontwikkeld of verbeterd om de specifieke kwestie aan te pakken.
- 4 **DE ONDERNEMING IMPLEMENTEERT HET PROGRAMMA (AFSLUITING ENGAGEMENT):** de onderneming kan aantonen dat het beleid of de strategie volledig is geïmplementeerd. Bovendien kan de top afgerekend worden op voortgaande implementatie.

Deze figuur geeft weer hoe de vier mijlpalen per eind 2020 waren verdeeld over de in totaal 82 engagements gericht op verandering. Per mijlpaal wordt de uitsplitsing naar milieu- (E), maatschappelijke (S) en governancegerelateerde (G) engagements getoond. In totaal hebben wij in 2020 het voortouw genomen voor 35 rechtstreekse engagements gericht op verandering met betrekking tot milieuthema's, 17 engagements met betrekking tot maatschappelijke thema's en 30 met betrekking tot governancekwesties.

FIGUUR 4 OVERZICHT VAN ALLE ENGAGEMENTS GERICHT OP VERANDERING PER MIJLPAAL PER EIND 2020

Figuur 4 toont met hoeveel engagements gericht op verandering in 2020 een nieuwe mijlpaal werd bereikt. Dit zijn de concrete resultaten die onze engagementinspanningen in 2020 hebben opgeleverd.

De meeste 'engagements gericht op verandering' boekten in 2020 een vooruitgang van minstens één mijlpaal. We zijn vaker een dialoog aangegaan over milieu- en governancekwesaties dan over maatschappelijke onderwerpen. Binnen de milieucategorie was klimaatverandering verreweg het belangrijkste onderwerp. Wij verwachten ook in de toekomst vaker een dialoog aan te gaan over kwesties die verband houden met klimaatverandering, want alle stakeholders zijn zich steeds meer bewust van de urgentie en het belang van klimaatonderwerpen. Per saldo hebben we goede vooruitgang geboekt: ruim de helft van de engagements bewoog in de goede richting. Met twintig engagements is dit jaar mijlpaal 4 bereikt, wat betekent dat deze engagements met succes zijn afgerond. Twee hiervan waren eerder in 2020 gestart bij 0, wat betekent dat deze ondernemingen met succes beleid implementeerden om zorgpunten aan te pakken.

Met ongeveer een op de vier engagements werd in het afgelopen jaar geen vooruitgang geboekt. Dat kan komen doordat de vooruitgang door omstandigheden stakte, maar ook doordat we onze belegging in de onderneming hebben beëindigd. Bovendien kunnen sommige engagements meer tijd vergen doordat het bedrijf extra tijd nodig heeft om aan ons verzoek te voldoen, waardoor het langer duurt voordat de volgende mijlpaal wordt bereikt. Slechts drie engagements gericht op verandering bewogen in een negatieve richting. Dit wil zeggen dat de dialoog en de te verwachten resultaten van de dialoog met de onderneming naar onze mening onbevredigend waren.

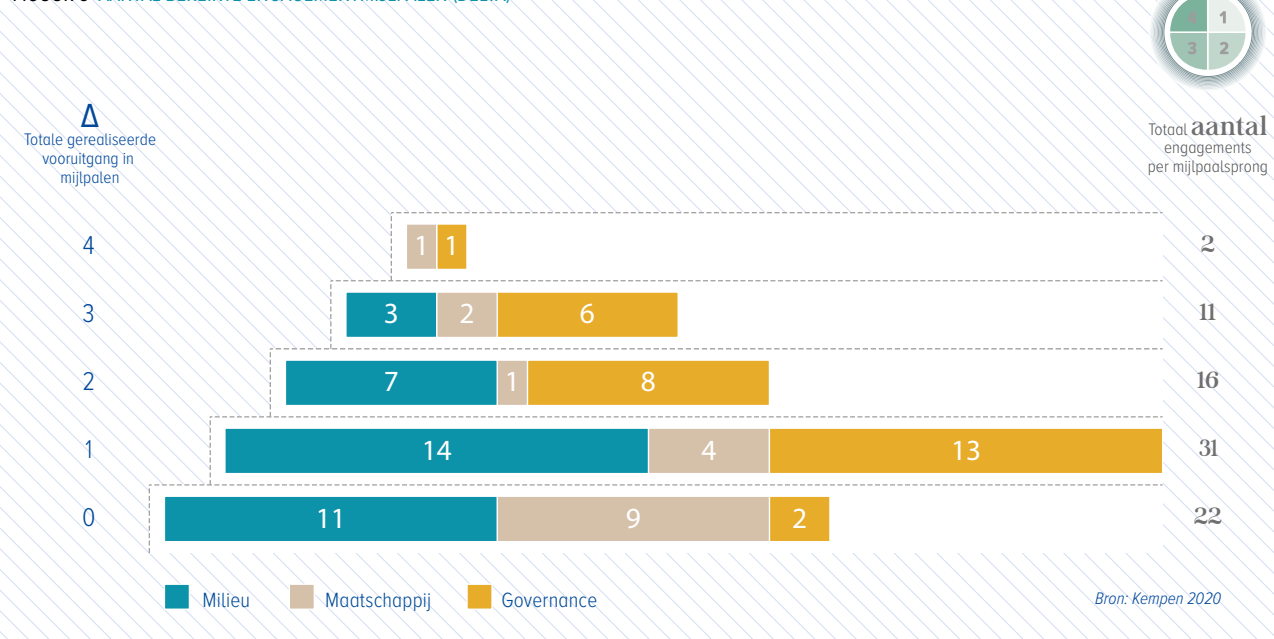
Voortgang mijlpalen in 2020

104 engagement-mijlpalen bereikt met 82 engagements

Vergeleken met vorig jaar is zowel het aantal engagements als het aantal bereikte mijlpalen toegenomen. Dit kan worden toegeschreven aan de proactieve houding van onze beleggingsteams voor engagements gericht op verandering. Wij hebben een aantal klimaatgerelateerde engagements in gang gezet of voortgezet. Ook waren er verschillende engagements die we in 2019 waren gestart en waarmee we in 2020 meer voortgang hebben bereikt in de vorm van reacties van en vervolgstappen door ondernemingen.

In 2020 boekten we met 31 engagements een vooruitgang van één mijlpaal, met zestien engagements twee nieuwe mijlpalen en met elf engagements drie nieuwe mijlpalen. Twee engagements werden in 2020 gestart en succesvol afgesloten.

FIGUUR 5 AANTAL BEREIKTE ENGAGEMENTMIJLPALLEN (DELTA)

TABEL 2 VOORTGANG MIJLPALLEN PER EIND 2019 EN 2020

VOORTGANG MIJLPALLEN	0		1		2		3		4		TOTAAL	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Milieu	5	11	2	14	9	7	2	3	2	0	20	35
Maatschappij	1	9	3	4	6	1	2	2	0	1	12	17
Governance	3	2	43	13	6	8	3	6	2	1	18	30
TOTAAL	8	22	9	31	21	16	7	11	4	2	50	82

Bron: Kempen 2020

OESO RBC-gerelateerde engagements

[Klik hier](#) voor een overzicht van onze belangrijkste engagements over thema's die vallen onder de Responsible business conduct (RBC)-richtlijnen van de OESO. Het gaat hier om engagements met een daadwerkelijke of potentieel nadelige impact en hoe deze effecten worden beperkt.

Engagement factsheets

Wij hebben ervoor gekozen om in dit verslag de volgende engagements nader te belichten:

- × [Alphabet](#)
- × [Bakkafrost](#)
- × [Coats](#)
- × [Equinor](#)
- × [Roche](#)
- × [Shell](#)

Onze andere factsheets over engagement kunt u [hier](#) bekijken.

Engagementthema's 2021-2023

In de komende jaren zullen wij bij onze engagements met ondernemingen blijven streven naar een constructieve dialoog over strategie en informatieverstrekking, klimaatverandering en andere relevante milieuthema's, arbeids- en mensenrechten en governance.

FIGUUR 6 ENGAGEMENTTHEMA'S 2021-2023

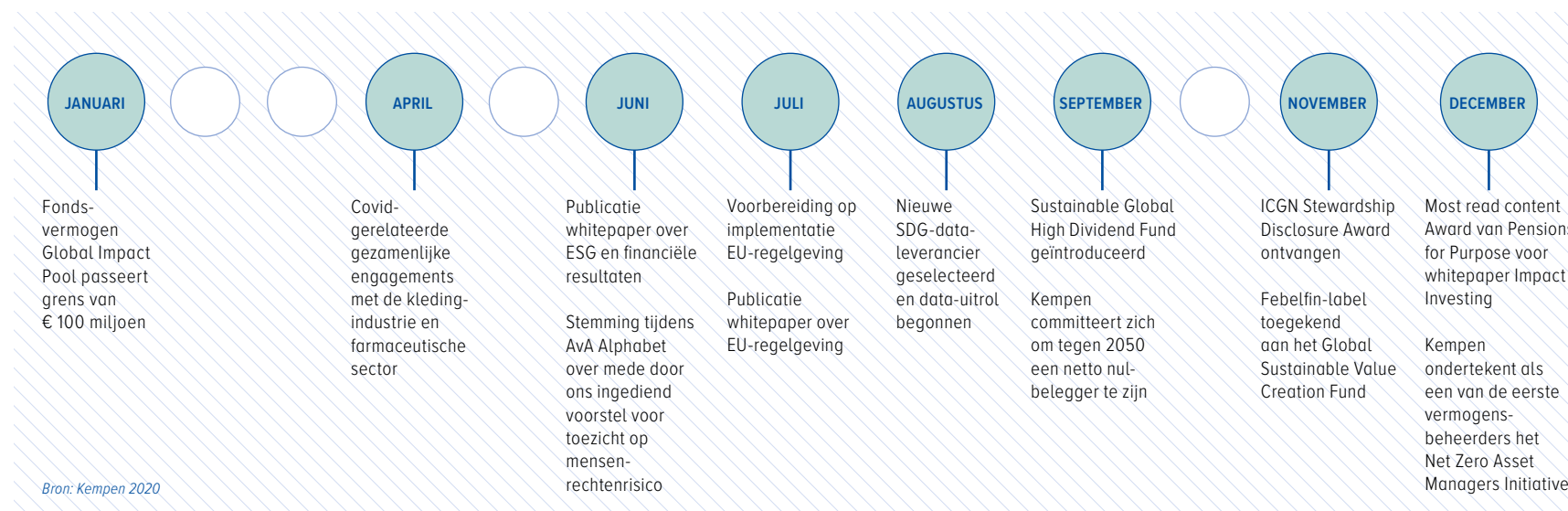

Terugblik op 2020

Highlights 2020

FIGUUR 7 HIGHLIGHTS 2020

ONDERSCHREVEN VERKLARINGEN, BIJDRAGEN AAN CONSULTATIES

WANNEER

× Reactie op ontwerpbesluit SEC over stemadviesbureaus en drempels voor herindiening van voorstellen	Januari
× Beleggersverklaring waarmee wordt aangedrongen op verbetering van de prestaties op de Corporate Human Rights Benchmark	Maart
× Beleggersverklaring over due diligence ten aanzien van mensenrechten voor luxemerken	Maart
× Beleggersverklaring van PRI/ICCR over reactie op Covid-19	Maart
× Beleggersverklaring over reactie op coronavirus Covid-19	April
× Brief ICGN aan ondernemingsbestuurders over prioriteiten voor governance tijdens de pandemie van 2020	Mei

ONDERSCHREVEN VERKLARINGEN, BIJDRAGEN AAN CONSULTATIES

WANNEER

× Reactie op de consultatie van de Europese Commissie over de beoordeling van de richtlijn voor de bekendmaking van niet-financiële informatie	Mei
× Brief IIGCC aan EU-leiders waarmee aanhoudend belang van de Europese Green Deal tijdens het herstel van Covid-19 wordt benadrukt	Juni
× Bijdrage aan consultatie over EU-regelgeving met betrekking tot duurzame financiering	Oktober
× Beleggersverklaring over verwachtingen ten aanzien van mensenrechten en big tech	Oktober
× Onderschrijving van de stewardshipprincipes van de ICGN	November

Bron: Kempen 2020

Ons verantwoorde beleggingsproces

Kempen is jaren bezig geweest met het optimaliseren van de filosofie en processen voor verantwoord en duurzaam beleggen. Op die manier kunnen wij klanten ondersteunen bij het in stand houden en laten groeien van vermogen waarmee een reëel economisch rendement én een positieve impact op de maatschappij en het milieu worden gerealiseerd.

1 Uitsluiting en vermijding

2 ESG-integratie

3 Actief aandeelhouderschap

4 Positieve impact

1

Uitsluiting en vermijding

Wij zijn van mening dat in de meeste situaties langdurige en geïnformeerde engagement de beste manier is om verbetering tot stand te brengen bij een onderneming. Er zijn echter verschillende situaties waarin Kempens een onderneming rechtstreeks uitsluit of vermijdt. Dit geldt onder meer voor ondernemingen die betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens en die waarbij engagementinspanningen geen resultaat hebben opgeleverd. In 2020 hebben wij besloten om binnen twee jaar alle ondernemingen die de meerderheid van hun omzet halen uit steenkoolwinning en teerzandexploitatie uit onze beleggingsportefeuilles waarop we invloed hebben te verwijderen. Uitgebreide informatie over de sectoren en ondernemingen op onze uitsluitings- en vermijdingslijsten vindt u [hier](#).

2

ESG-integratie

Wij zijn van mening dat een analyse van ESG-factoren essentieel is om volledig inzicht te kunnen krijgen in wat een onderneming of andere entiteit uit ons beleggingsuniversum werkelijk waard is. ESG is vergaand geïntegreerd in de processen van al onze portefeuillebeheerders en fiduciaire adviseurs en wordt toegepast voor alle beleggingscategorieën. In 2020 hebben wij onze ESG-integratie verder uitgebreid. Beleggingsteams ontwikkelden een uniforme ESG-score waarmee verschillende teams de duurzaamheid van een willekeurige onderneming uniform kunnen beoordelen. Uitgebreide informatie over onze benadering van ESG-integratie vindt u [hier](#).

Voor voorbeelden van ESG-integratie in dit verslag verwijzen we naar de paragrafen over onze respons op Covid-19, ons antwoord op de klimaatuitdaging en onze afstemming op de Sustainable Development Goals (SDG's, Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de VN).

1 Uitsluiting en vermindering

2 ESG-integratie

3 Actief aandeelhouderschap

4 Positieve impact

3

Actief aandeelhouderschap

Wij gaan verantwoord om met het vermogen van onze klanten en zijn van mening dat dit onder meer inhoudt dat wij onze invloed moeten aanwenden om bij ondernemingen positieve veranderingen op strategisch, financieel, maatschappelijk, milieu- en governancegebied in gang te zetten. Dit betekent onder meer het voeren van een directe dialoog met ondernemingen, engagement in samenwerking met andere beleggers en het uitoefenen van ons stemrecht tijdens aandeelhoudersvergaderingen. In 2020 hebben wij een rechtstreekse dialoog gevoerd met 116 ondernemingen en waren wij betrokken bij collectieve engagements met 206 ondernemingen. Tijdens onze directe engagements hebben wij ruim honderd [engagementmijlpalen](#) bereikt. De uitkomsten van onze engagements worden verwerkt in onze ESG-integratieprocessen en dragen zo bij aan beperking van het portefeuillerisico en het realiseren van outperformance. Nadere informatie over onze benadering van actief aandeelhouderschap vindt u [hier](#).

Voor voorbeelden van actief aandeelhouderschap in dit verslag verwijzen we naar de paragrafen over onze respons op Covid-19 en ons antwoord op de klimaatuitdaging.

4

Positieve impact

Wij zijn van mening dat we zo veel mogelijk moeten beleggen in ondernemingen die groeien doordat ze een positieve reële impact hebben, zoals een bijdrage aan het realiseren van de SDG's. In 2020 hebben wij een nieuwe dataleverancier geselecteerd die het mogelijk maakt dat wij nu voor het eerst coherente en betrouwbare cijfers kunnen bijhouden en rapporteren over de bijdrage die sommige van onze aandelenportefeuilles leveren aan de SDG's. Daarnaast blijft onze [Global Impact Pool](#) groeien. Dit fonds belegt expliciet in ondernemingen die behalve financieel rendement ook een concrete positieve maatschappelijke en milieu-impact willen realiseren.

Het Duurzaamheidsspectrum

Om een gemeenschappelijke visie op duurzaamheid binnen ons hele bedrijf te bevorderen, hebben wij in 2020 ons Duurzaamheidsspectrum aangescherpt. Met dit spectrum kunnen alle stakeholders bepalen of een financieel product of instrument alleen maar is gericht op het vermijden van schade ('avoid harm') of dat de duurzaamheidsdoelstellingen ambitieuzer zijn.

De vijf niveaus zijn:

1.

Wettelijk verplicht

Het product dat aan de klant wordt aangeboden, voldoet aan de wettelijke vereisten, maar afgezien hiervan wordt niet proactief aandacht besteed aan ESG-factoren.

2.

Basic

Deze beleggingen gaan iets verder dan wat wettelijk verplicht is, om reputatierisico's te vermijden.

3.

Avoid harm

Deze variant houdt in dat de klant een actieve aandeelhouder is met een duidelijk beleid met betrekking tot klimaat en betrokken aandeelhouderschap en dat bij beleggingen rekening wordt gehouden met ESG-factoren en wordt gestreefd naar enige balans tussen risico, rendement, kosten en duurzaamheid. ESG-integratie is niet leidend bij de besluitvorming, maar klanten beleggen duurzaam en vermijden het toebrengen van schade. Actief aandeelhouderschap, met inbegrip van engagement en een eigen stembeleid, wordt actief aangemoedigd.

4.

Do better

Dit niveau houdt in dat de klant iets goeds wil doen voor stakeholders. Het doel is een duurzame portefeuille op te bouwen voor de klant. Bij het beleggen wordt inclusie of een best-in-class-benadering met een duurzaamheidsambitie vertaald naar beleid, implementatie en rapportage. Er worden klimaatgerelateerde ambities vastgesteld. Er worden hogere uitsluitingsdrempels toegepast voor onder meer dierenwelzijn, arbeids- en mensenrechten en milieuschade. Er wordt actief aandeelhouderschap verwacht, met inbegrip van een sterk engagement en een ambitieus stembeleid.

5.

Do good

Dit niveau houdt in dat klanten willen bijdragen aan oplossingen voor mondiale duurzaamheidskwesties. Een voorbeeld hiervan zijn de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's) van de VN. Via deze beleggingen leveren klanten een concrete positieve bijdrage. Over het algemeen gebeurt dit in de vorm van een thematische of op de SDG's afgestemde beleggingsaanpak en wordt van ondernemingen waarin wordt belegd verwacht dat zij een deel van hun omzet aan duurzaamheidsoplossingen ontnemen.

Scores voor externe beheerders

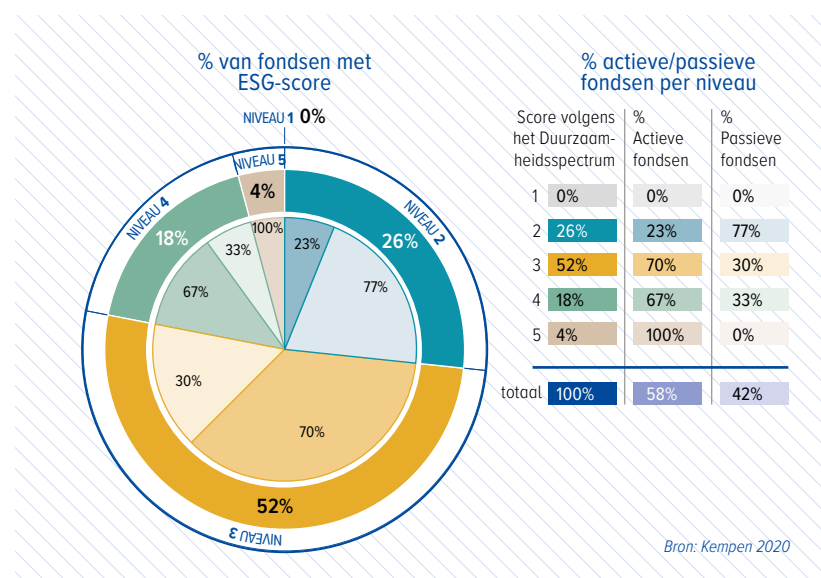
In 2020 hebben wij ons ingespannen om ervoor te zorgen dat alle onderdelen van de groep, van private equity tot private banking, het Duurzaamheids-spectrum toepassen om scores toe te kennen aan externe beheerders of de duurzaamheidsvoorkeuren van klanten te bepalen. Als onderdeel hiervan heeft het team dat verantwoordelijk is voor het selecteren en volgen van beheerders, de overgrote meerderheid van de beheerders waarmee we samenwerken in kaart gebracht. Dit stelt ons in staat om vast te stellen welke plaats hun producten innemen binnen ons spectrum. Bij het toekennen van scores aan beheerders maken we onderscheid tussen beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde/alternatieve beleggingsfondsen. De score-methodologie voor beheerders is voor de verschillende beleggings-categorieën in overeenstemming met de pijlers. De exacte score-elementen verschillen echter per beleggingscategorie.

Kempen had per eind 2020 een score bepaald voor 83 beursgenoteerde fondsen. Deze vertegenwoordigen ongeveer 24% van ons beheerd vermogen. De ESG-scores van deze fondsen variëren tussen 2 en 5, waarbij 2 staat voor basic, 3 voor avoid harm, 4 voor do better en 5 voor do good. Als percentage van het beheerd vermogen: 2% van de fondsen valt in de categorie basic, 15% in de categorie avoid harm, 7% in de categorie do better. Minder dan 1% van het beheerd vermogen was ondergebracht bij beheerders die een score 5 (do good) kregen volgens het Duurzaamheids-spectrum. De ESG-scores voor de 83 fondsen zijn als volgt verdeeld over de vijf duurzaamheidsniveaus: 0% wettelijk verplicht, 26% basic, 52% avoid harm, 18% do better en 4% do good.

Een behoorlijk aantal fondsen krijgt nog steeds maar een score 2 en dit zijn vooral legacy, passieve fondsen met adviesmandaten waarbij klanten vrij zijn om te kiezen waarin ze beleggen. Wij hebben onze klanten zo veel mogelijk geadviseerd om hun vermogen over te hevelen naar duurzamere

fondsen met een score op ten minste niveau 3. Het grootste deel van het vermogen van onze institutionele klanten is al belegd in fondsen met een score op niveau 3 of 4. Het aantal fondsen en de hoeveelheid beheerd vermogen op niveau 5 is nog steeds gering, maar we zien dat klanten steeds meer belangstelling krijgen voor beleggingen die een duurzame oplossing bieden voor dringende wereldwijde problemen, zoals klimaatverandering, of die gericht zijn op het realiseren van bepaalde Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's). De onderstaande tabellen tonen de verdeling van de scores volgens het Duurzaamheids-spectrum voor onze externe beheerders van beursgenoteerde beleggingscategorieën.

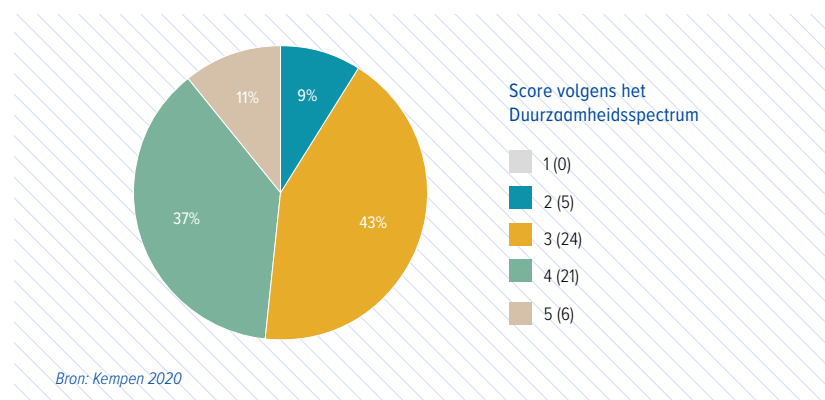
FIGUUR 8 DUURZAAMHEIDSSCORES VAN EXTERNE MANAGERS

Toekennen van scores aan onze funds of funds

In 2020 zijn wij begonnen – en voor onze impactbeleggingsfondsen verder gegaan – met het toekennen van scores aan fondsen die beleggen in niet-beursgenoteerde en alternatieve vermogenscategorieën (onze Kempen-pooloplossingen). De ESG-scores zijn niet volledig in overeenstemming met die voor de bovengenoemde beursgenoteerde beleggingscategorieën, maar geven wel een goede indicatie van de ESG-aanpak van die fondsen. In 2020 zijn 56 fondsen beoordeeld op ESG. 9% hiervan kreeg de score basic, 43% kreeg de score avoid harm, 37% de score do better en 11% kreeg de score do good. Alle fondsen die zijn opgenomen in de Global Impact Pool hebben een score 5 (do good), de meeste private-marketsfondsen kregen de score 3 (avoid harm) of 4 (do better) en het grootste deel van de fondsen binnen de categorie alternatieve strategieën werd beoordeeld met een score 3 (avoid harm). In 2021 willen wij aan nog meer fondsen een ESG-score toekennen en waar nodig het assortiment verder op het Duurzaamheidsspectrum afstemmen.

FIGUUR 9 DUURZAAMHEIDSCORES VOOR DE KEMPEN-POOLOPLOSSINGEN

Wij gaan niet alleen een engagement aan met ondernemingen waarin we beleggen, maar spreken ook met externe beheerders van onder meer vastrentende en aandelenfondsen, hedgefondsen en private-equityfondsen over hun commitments en prestaties met betrekking tot ESG. In 2020 zijn wij proactief

een dialoog aangegaan met 32 beheerders. Dit betrof 22 externe managers van beursgenoteerde fondsen, die werden benaderd door het team dat zich bezighoudt met de selectie van beheerders, 2 beheerders van niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen, alle 5 beheerders die zijn vertegenwoordigd in de Global Impact Pool en 3 beheerders van alternatieve strategieën.

‘Avoiding harm’ is niet meer genoeg
‘Het tempo waarmee de duurzaamheidsambities van onze klanten groter worden is ongelooflijk en dat zien we terug in onze lijst van goedgekeurde beheerders. Waar een paar jaar geleden het grootste gedeelte van deze onze lijst bestond uit beheerders die viel in de categorie “avoid harm” en het aantal oplossingen in de categorie “do good” beperkt was, zagen we in 2020 een verdere verschuiving richting “do good”. Binnen deze laatste categorie zijn er zelfs nieuwe maatwerkoplossingen naar wensen van onze klanten ontwikkeld’

Wouter van der Stee

Investment Manager Research & Selection

‘Avoiding harm’ is niet meer genoeg

In 2020 hebben wij samen met een van onze fiduciaire klanten – en een grote aanbieder van ESG-data en indices – een duurzaamheidsindex op maat ontwikkeld voor de Europese aandelenbeleggingen van deze klant.

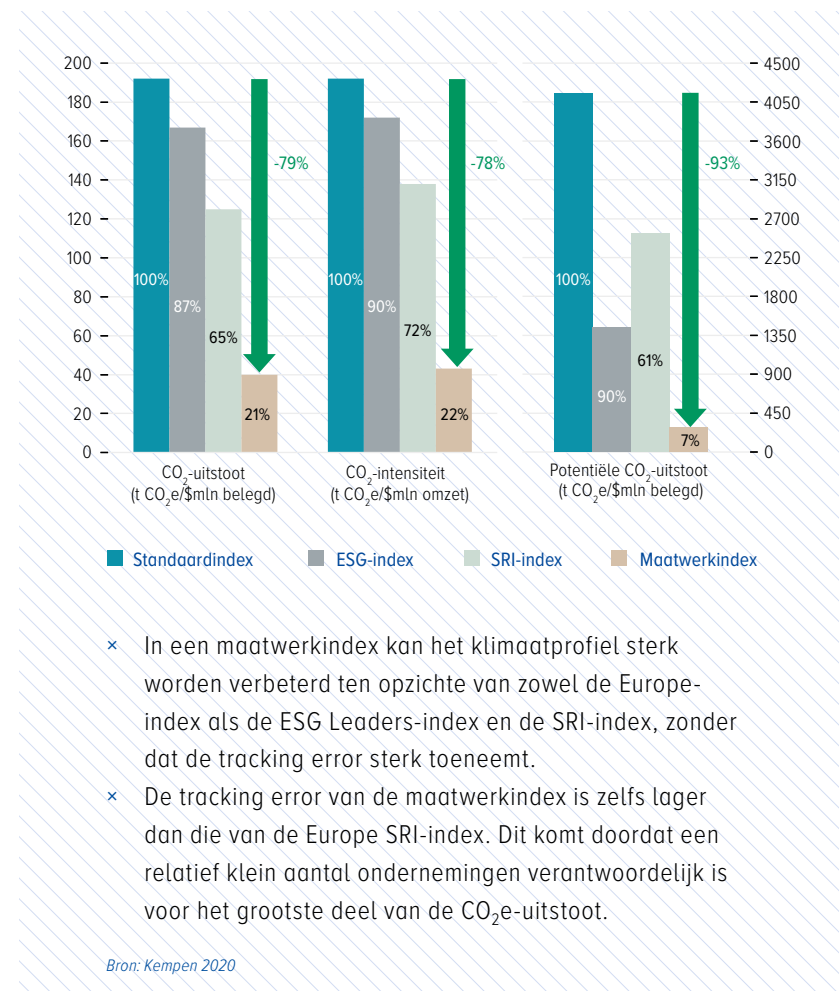
De maatwerkindex bestaat uit ongeveer tweehonderd ondernemingen. Dit zijn vooral bedrijven met een hoge ESG-score, die een positieve bijdrage leveren aan de SDG's en een kleine CO₂e-voetafdruk hebben. Bij het samenstellen van de index gaf onze klant duidelijk aan dat de oplossing verder moest gaan dan niveau 3 (Avoid harm) van ons duurzaamheidsspectrum. Uitgangspunten van de klant waren een best-in-class ESG benadering, het vermijden van controversiële sectoren en activiteiten en het actief bijdragen aan het realiseren van drie SDG's. De SDG's die van belang zijn voor de klant zijn de SDG's die bijdragen aan klimaatactie, gezondheidszorg en betaalbare en duurzame energie. Omdat een dergelijke oplossing nog niet beschikbaar was in de markt hebben wij daarom samen met onze klant en de ESG-dataleverancier en index ontwikkelaar een index ontwikkeld die voldoet aan de duurzaamheidsambities van de klant.

De indexmethodologie die is ontwikkeld, belooft onder andere ondernemingen die

positief bijdragen aan het klimaat en sluit bijvoorbeeld zeer vervuilende bedrijven uit. Hierdoor heeft de index een veel kleinere CO₂e-voetafdruk in vergelijking met de standaard Europese aandelenindex. De indexmethodologie is er bovendien op gericht ondernemingen te overwegen die bijdragen aan de behandeling van veelvoorkomende ziektes, de bescherming van voedselveiligheid (voeding) en de voorkoming van vervuiling. Farmaceutische ondernemingen worden tevens beoordeeld op hun prijsbeleid en of zij eerlijke toegang tot medicijnen mogelijk maken. De index staat nog in de kinderschoenen, maar het is heel positief dat het resultaat in 2020 de standaard index ruim overtrof.

De index wordt op dit moment gebruikt voor de Europese aandelenbeleggingen van de klant, maar de klant is van plan om deze indexmethodologie ook te gaan gebruiken voor de andere regio's binnen de aandelenallocatie. Andere klanten – pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen – hebben sindsdien dit voorbeeld gevolgd en zijn in de loop van 2020 ook gaan beleggen volgens deze index. Wij verwachten dat begin 2021 ruim € 2 miljard van ons beheerd vermogen belegd zal zijn op basis van deze indexmethodologie.

FIGUUR 10 CO₂e-VOETAFDRIJK VAN EEN MAATWERKINDEX

- × In een maatwerkindex kan het klimaatprofiel sterk worden verbeterd ten opzichte van zowel de Europese index als de ESG Leaders-index en de SRI-index, zonder dat de tracking error sterk toeneemt.
- × De tracking error van de maatwerkindex is zelfs lager dan die van de Europese SRI-index. Dit komt doordat een relatief klein aantal ondernemingen verantwoordelijk is voor het grootste deel van de CO₂e-uitstoot.

Bron: Kempen 2020

Belangrijkste duurzaamheidstrends

Tegen de achtergrond van de ontwrichting die 2020 bracht, kunnen we terugkijken op een historisch jaar waarin verantwoord beleggen en meer aandacht voor duurzame uitkomsten sneller gemeengoed werden en sneller tot ontwikkeling kwamen. ESG werd ooit gezien als een nichesegment, maar inmiddels publiceren negen van de tien ondernemingen die zijn opgenomen in de S&P 500-index een duurzaamheidsverslag en hebben beleggers die in totaal meer dan US\$ 100 biljoen onder beheer hebben de door de VN gesteunde Principles for Responsible Investment ondertekend.

Hoewel de wereldwijde reactie op het coronavirus de markten en het dagelijks leven vorig jaar beheerste, was dit dus niet de enige grote trend die onze aandacht verdient. Precies vijf jaar nadat ze overeen werden gekomen, kunnen we constateren dat er veel vooruitgang is geboekt met de aanpassing van de markten aan het Klimaatakkoord van Parijs en de Sustainable Development Goals. Ook het feit dat de EU haar retoriek over duurzame financiering heeft omgezet in regelgeving zorgde voor een aanzienlijke beweging.

Hoe drukten deze vier trends vorig jaar hun stempel op de markten en hoe heeft Kempen hierop gereageerd?

Trend 1: Door de pandemie was dit een jaar zoals we nog nooit hebben meegemaakt

Van kleding tot luchtvaart, Covid-19 heeft geen enkele sector onberoerd gelaten.

Aanvankelijk heerste er bezorgdheid dat de voortgang van de ESG-doelstellingen van ondernemingen een van de slachtoffers van de pandemie zou worden, maar in veel gevallen hebben wij gelukkig het tegenovergestelde gezien. Veel van de ondernemingen in onze beleggingsportefeuilles en vele van onze klanten zagen zich gedwongen om na te denken over het opbouwen van veerkracht, zodat ze het effect van niet-financiële schokken konden beperken en zich hieraan konden aanpassen.

De pandemie maakte duidelijk dat duurzame beleggingsportefeuilles beter bestand zijn tegen externe schokken, bijvoorbeeld doordat het

belang van fossiele brandstoffen in ESG-portefeuilles kleiner is, doordat er in het algemeen sprake is van een betere corporate governance of eenvoudigweg doordat ze uitgaan van een visie voor de langere termijn. Uit een studie bleek dat in het eerste kwartaal van 2020, toen de pandemie de markten wereldwijd op hun grondvesten deed schudden, 88% van de duurzame indices een outperformance leverde ten opzichte van hun niet-duurzame tegenhangers.⁵ Later, in juni, constateerde Morningstar dat een steekproef van 745 duurzame Europese fondsstrategieën gemeten over periodes van één, drie, vijf en tien jaar beter had gepresteerd dan niet-ESG-fondsen.⁶

Hoewel de focus uiteraard moet liggen op de menselijke tragedie die de pandemie teweeg

heeft gebracht, is het opmerkelijk dat Covid-19 de waarde van verantwoord beleggen heel duidelijk aan het licht heeft gebracht. Dit geldt ook voor de S-factor van ESG (social), die vaak onvoldoende aandacht krijgt. Ondernemingen moesten in toenemende mate gaan nadenken over de gezondheid en veiligheid van hun medewerkers, klanten en leveranciers. Bovendien zijn ondernemingen zich er, naarmate de pandemie langer aanhoudt, steeds meer van bewust geworden dat zij maatregelen moeten nemen om de geestelijke gezondheid en het welzijn van hun medewerkers te bevorderen.

Meer informatie over de reactie van Kempen op Covid-19 vindt u [hier](#).

⁵ <https://www.blackrock.com/corporate/literature/investor-education/sustainable-investing-resilience.pdf>

⁶ <https://www.ft.com/content/733ee6ff-446e-4f8b-86b2-19ef42da3824>

Trend 2: Ons antwoord op klimaatverandering

Een groot deel van de wereld kwam tot stilstand, maar de klimaatverandering ging door. De VN raamde vorig jaar dat de wereldwijde uitstoot tot 2030⁷ elk jaar met ten minste 7,6% moet afnemen om de wereldwijde opwarming tot 1,5 grad Celsius beperkt te houden.

Wereldwijde lockdowns zorgden aan het begin van de pandemie wel voor een vermindering van de CO₂e-uitstoot, maar deze neemt sinds de industriële activiteit begon aan te trekken weer gestaag toe. Het aantal overheden en bedrijven dat in 2020 heeft aangegeven te streven naar een netto nuluitstoot – waaronder China, de grootste veroorzaker van CO₂e-uitstoot ter wereld – zou wel eens een meer modale verschuiving kunnen betekenen. Ook de aankondiging dat de VS zich weer heeft aangesloten bij het Klimaatakkoord van Parijs is volgens ons belangrijk.

De markten hebben in 2020 het startschot gegeven voor de race naar netto nul, grotendeels dankzij initiatieven zoals het [Net Zero Investment Framework](#) voor beleggers, dat is gelanceerd door de Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC). Dit raamwerk is een van de eerste praktische blauwdrukken waarmee zowel beleggers als beheerders toegang kunnen krijgen tot methodologieën en cijfers die ze nodig hebben om netto nulbeleggers te kunnen worden.

Bovendien begint de verplichte TCFD⁸-rapportage binnen financiële sectoren gangbaar te worden. Economische hulp en pandemieherstelprogramma's gaan ervoor zorgen dat er enorme hoeveelheden kapitaal terechtkomen bij groene projecten, terwijl schone energie nog nooit zo goedkoop is geweest en de CO₂e-prijs nog nooit

zo hoog. Steeds meer grote ondernemingen zetten hun schouders onder de transitie en het is wellicht significant dat ruim duizend ondernemingen inmiddels hebben toegezegd dat ze [wetenschappelijk onderbouwde doelstellingen](#) gaan hanteren voor de vermindering van uitstoot.

Nu de wereld zich opmaakt voor de allesbepalende COP26-klimaatonderhandelingen die de Verenigde Naties in 2021 organiseert, zorgt de private sector voor de benodigde rugwind.

De voortgang die Kempen in 2020 heeft geboekt met betrekking tot de klimaatuitdaging wordt [hier](#) beschreven.

⁷ <https://www.unenvironment.org/resources/emissions-gap-report-2019>

⁸ Task Force on Climate-related Financial Disclosures.

Trend 3: De duurzame financieringsgolf van de EU komt aan land

Twee jaar geleden begon de Europese Unie met het Actieplan: duurzame groei financieren aan een grote transitie naar een toekomst met een lagere CO₂e-uitstoot. In 2020 begon dit plan vorm te krijgen met de naderende implementatie van twee belangrijke onderdelen: de EU-taxonomie en de Europese Verordening betreffende informatieverschaffing over duurzaamheid in de financiële dienstensector (SFDR).

Dit dwingt veel marktpartijen in Europa om hun beheersing van en rapportage over duurzaamheidsrisico's te verbeteren en vergroot de voorsprong van Europa op de rest van de wereld op het gebied van het klimaat en duurzame financiering. Het is daarom wellicht niet verrassend dat in een analyse om te bepalen 'hoe groen' de post-Covid-stimuleringspakketten

van ontwikkelde economieën zijn, het 'Next Generation EU'-herstelpakket het milieuvriendelijkst van allemaal blijkt te zijn.⁹

Vooral de goedkeuring van de EU-taxonomie in 2020 was baanbrekend. In zo'n grote markt als de EU, en met zo'n grote verscheidenheid van actieve en passieve producten, ontbrak het veel beleggers aan de noodzakelijke informatie om te kunnen beoordelen of deze financiële producten echt een positieve impact hebben of dat ze doen aan 'greenwashing'. De EU-taxonomie is bedoeld om een uniforme taal te creëren en te verduidelijken welke beleggingen terecht kunnen worden aangemerkt als 'groen', 'in overeenstemming met Parijs' of belegging met een 'kleine CO₂e-voetafdruk'.

Hoewel er nog onbeantwoorde vragen zijn heeft de EU dankzij haar duurzaamheidsregelgeving nog steeds een behoorlijke voorsprong op andere regio's, vooral op de VS. Dit komt voor een deel doordat Europa volgens Morningstar¹⁰ US\$ 1 biljoen aan beheerd vermogen in duurzame fondsen heeft, vergeleken met US\$ 179 miljard voor de VS. Deze macrotrend kan in de komende jaren veranderen onder invloed van de nieuwe Amerikaanse regering, die zal proberen de achterstand van de VS ten opzichte van Europa in te lopen.

[Lees hier](#) hoe Kempen de EU-regelgeving voor is gebleven.

⁹ [Greenness of Stimulus Index report](#), december 2020.

¹⁰ <https://www.bloomberqint.com/markets/u-s-falls-further-behind-europe-in-fast-growing-esg-market>

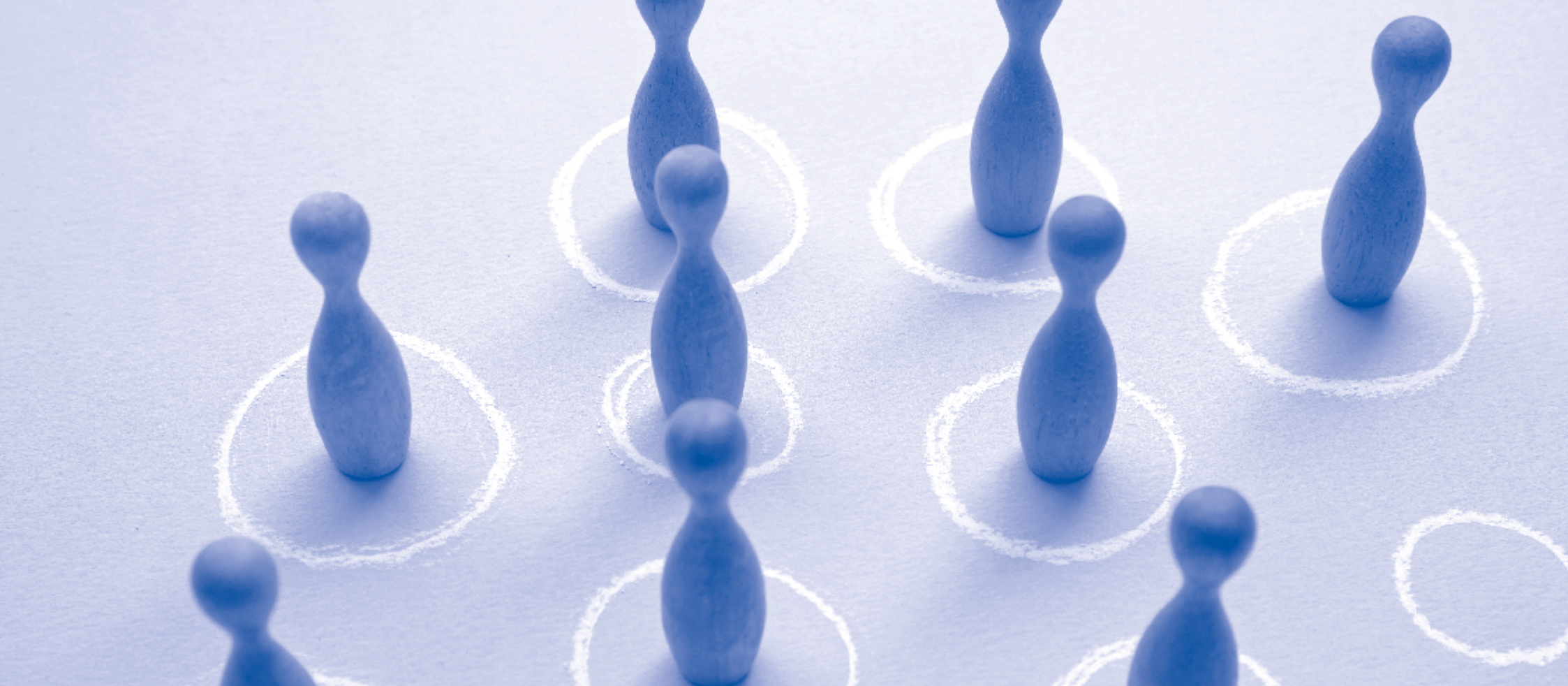
Trend 4: Inzoomen op de SDG's

De VN heeft de SDG's, sinds ze deze vijf jaar geleden heeft ontwikkeld, altijd meer ten tonele gevoerd als een universele oproep om in actie te komen dan als een exact te volgen raamwerk voor het realiseren van de 17 lovenswaardige ambities.

Wat echter hoopgevend is geweest, vooral in het afgelopen jaar, is dat ondernemingen steeds gedetailleerder zijn gaan aangeven hoe ze bijdragen aan deze SDG-doelen van de VN. Hierdoor krijgen vervolgens beleggers zoals Kempen uiteindelijk de beschikking over betere cijfers over de SDG-impact van bedrijven.

Vorig jaar riep de VN op tot een 'decennium van actie' met als doel de SDG's uiterlijk in 2030 te realiseren. Nu de Covid-19-crisis een terugslag veroorzaakt voor de realisatie van veel essentiële SDG's, wordt het waarschijnlijk steeds belangrijker dat beter wordt gemeten hoe ondernemingen en beleggers precies bijdragen aan relevante SDG's.

[Hier](#) leest u meer over wat Kempen doet om aan te sluiten bij de SDG's.

Het hoofd bieden aan Covid-19

‘De pandemie heeft ons concept van the Real Active op de proef gesteld en was voor Kempen aanleiding om bedrijven te vragen hun afspraken met de toeleveringsketen na te komen en zich gezamenlijk in te zetten voor onder meer het waarborgen van eerlijke arbeidsomstandigheden en de beschikbaarheid van medicijnen. Hoewel de veerkracht van bedrijven zwaar werd beproefd, hebben wij veelbelovende tekenen van vooruitgang gezien bij ondernemingen in ons beleggingsuniversum’

Eszter Vitorino

Senior Advisor Impact & Sustainable Investment

Bescherming van de gezondheid en het welzijn van onze medewerkers en de samenleving meer in het algemeen is tijdens de Covid-19-pandemie steeds onze voornaamste prioriteit geweest. En nu het eind van de crisis in zicht begint te komen, willen wij alle kansen aangrijpen ‘to build back better’.

Wij hebben bij Kempen ontdekt dat thuiswerken voordelen heeft. Belangrijk hierbij is dat veel leidinggevenden hebben gemerkt dat gesprekken via videoconferencing net zo effectief zijn als persoonlijke gesprekken. Hierdoor zijn onze reisbudgetten drastisch gedaald en is onze CO₂e-uitstoot meer dan gehalveerd.

ESG-integratie

Ook is het portefeuillebeheer veranderd, doordat maar weinig fondsen immuun bleken voor de crisis. Verder zijn bestaande trends in een stroomversnelling geraakt. Een voorbeeld hiervan zijn ondernemingen die voor hun activiteiten minder afhankelijk willen worden van fossiele brandstoffen en een voortrekkersrol binnen de energietransitie nastreven.

Ook hebben we een sterke toename gezien van de beleggingen in ondernemingen die zich richten op gezondheidszorg en lifesciences. Zo hebben wij bijvoorbeeld een belang genomen in **Thermo Fisher Scientific**, een toonaangevende Amerikaanse onderneming op het gebied van lifesciences, die wereldwijd instrumenten en beschermingsmiddelen levert voor het testen op en beschermen tegen het Covid-19-virus. Een groei van bijna 5% en een snelle verbetering van de prestaties met betrekking tot ESG-factoren waren voor ons reden om in 2020 te beleggen in deze onderneming.

Versterken van the Real-Activebenadering

Als actieve aandeelhouder is Kempen al verscheidene jaren bezig om ondernemingen binnen ons beleggingsuniversum actief te stimuleren om zich te richten op het creëren van waarde op lange termijn voor *alle* stakeholders, dus niet alleen hun aandeelhouders, maar ook klanten, medewerkers, leveranciers en de samenleving. Dit is een concept dat wij the [Real Active](#) noemen en dat vooral in 2020 heel belangrijk is gebleken.

Vorig jaar hebben we bijvoorbeeld ondernemingen zoals het Nederlandse technologiebedrijf [TKH Group](#) en financiële dienstverlener [Intertrust Group](#) gevraagd om de uitkering van dividend over boekjaar 2019 aan aandeelhouders zoals wijzelf op te schorten. Wij vonden dit van belang voor de financiële flexibiliteit die de onderneming nodig heeft om de onzekerheid binnen de huidige markt het hoofd te kunnen bieden.

Ook hebben we verschillende engagements ondernomen met als doel alle stakeholders door de pandemie te helpen. Wij zijn bijvoorbeeld in gesprek gegaan met farmaciegigant [Novo Nordisk](#) (zie de casestudy) en met [Roche](#), dat

diagnostische middelen voor Covid-19 heeft ontwikkeld. De dialoog met Roche ging over hun recept voor de lysisbuffer die nodig was om de coronatstcapaciteit te vergroten. (Lysisbuffers kunnen worden gebruikt in tests om de aanwezigheid van een virus aan te tonen. Wij hebben de onderneming gevraagd om samen te werken met overheden en andere belangrijke stakeholders in het belang van het herstel van de volksgezondheid. De onderneming reageerde positief op ons verzoek.

Aan het begin van de pandemie werden wij opgeschrokken door berichten over verschillende ondernemingen binnen de kledingsector die bescherming van hun kasstroom voorrang gaven boven de afspraken met hun toeleveranciers. De Internationale Arbeidsorganisatie waarschuwde voor een wereldwijde loondaling van gemiddeld 10% voor fabrieksarbeiders,¹¹ terwijl er aan het begin van de crisis maar weinig vangnetten waren die hen bescherming boden.

Samen met andere leden van het Platform Living Wage Financials, een bekroond initiatief waarvan wij medeoprichter zijn, hebben wij een brief geschreven aan ruim dertig kleding-

producenten, waaronder [Abercrombie & Fitch](#), [Coats](#), H&M en [Nike](#). Hiermee riepen we deze ondernemingen op om zowel in hun bedrijfsvoering als tegenover hun toeleveringsketen op verantwoorde wijze te reageren op de Covid-crisis. Dat betekende onder meer geen bestellingen annuleren, ervoor zorgen dat leveranciers op tijd (of vooraf) werden betaald en garanties bieden voor de bescherming van de rechten, gezondheid en veiligheid van werknemers.

Engagement door beleggers zoals Kempen is in 2020 essentieel geweest en om het wereldwijde herstel kracht bij te zetten blijven collectieve inspanningen samen met alle belangrijke stakeholders noodzakelijk.

Hoewel we nog steeds turbulente tijden voor de boeg hebben, is er ook op veel terreinen aanzienlijke vooruitgang geboekt. Wij hopen dat deze crisis onder meer als positief effect heeft dat in 2021 wereldwijd de stimulans toeneemt om over te schakelen op stakeholderkapitalisme.

¹¹ https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_755875/lang--en/index.htm

Beschikbaarheid van geneesmiddelen op peil houden tijdens de crisis

Novo Nordisk heeft, net als andere grote farmacieconcerns, de mogelijkheid en zelfs de verantwoordelijkheid om een cruciale rol te spelen tijdens het herstel van Covid-19. De onderneming zet zich al enorm in voor een verantwoorde bedrijfsvoering, zoals tot uiting komt in onze eigen standaarden en ook in de ESG-ratings.

De gevaren van de pandemie beperken zich niet tot mensen die het virus krijgen. We hebben ook te maken met het domino-effect dat er minder tijd en geld beschikbaar zijn voor andere mondiale gezondheidsproblemen doordat de beheersing van de directe dreiging van Covid-19 voorrang krijgt. Novo Nordisk is een van de belangrijkste medicijnleveranciers voor de behandeling van diabetes ter wereld en de zorg bestond dat de toeleveringsketen van de onderneming voor insuline en andere medicijnen zwaar onder druk zou komen te staan. Dit zou gevaren voor de gezondheid van patiënten kunnen opleveren.

Omdat Covid-19 een merkbare impact begon te krijgen op de beschikbaarheid van middelen voor de wereldwijde gezondheidszorg, zijn wij een dialoog aangegaan met Novo Nordisk om inzicht te krijgen in de maatregelen die de onderneming nam om de continuïteit en beschikbaarheid van de medicijnen die het levert te waarborgen. Novo Nordisk lanceerde begin 2020 zijn nieuwe Defeat Diabetes-strategie met als doel om de prijs van menselijke insuline te verlagen van US\$ 4 naar US\$ 3 per flacon en zo een bijdrage te leveren aan het veiligstellen van de beschikbaarheid van dit middel voor niet-verzekerde patiënten wereldwijd.

De onderneming heeft ook samen met andere partners gewerkt aan het ontwikkelen en op grote schaal toepassen van testen op antistoffen en heeft onder meer ruim vijf ton ethanol, een essentieel ingrediënt van handontsmettingsmiddel, geschonken om de verspreiding van het Covid-19-virus tegen te gaan.

Het klimaatprobleem aankpakken

‘De aanhoudende gevolgen van klimaatverandering worden langzaam steeds duidelijker merkbaar in de economie. Bij Kempen doen wij meer dan alleen “vakjes afvinken”. Wij zetten concrete stappen om ons ambitieuze nieuwe klimaatbeleid in ons hele beleggingsproces te integreren: van de selectie van groene obligaties tot het opzetten van een engagement-klimaatraamwerk voor sectoren’

Danny Dekker
Senior Advisor Impact &
Sustainable Investment

Klimaatverandering heeft ingrijpende gevolgen voor mens en milieu en de wezenlijke impact van de milieuveranderingen komt ook steeds duidelijker tot uitdrukking op de kapitaalmarkten.

Om de ontwikkelingen voor te blijven, publiceerden we in 2020 ons nieuwe [Klimaatbeleid](#). Hiermee hebben we ons als een van de eerste vermogensbeheerders gecommitteerd aan een klimaatneutrale portefeuille in 2050. In ons beleid hebben we klimaatvriendelijke initiatieven gebundeld op gebieden variërend van groene obligaties tot actief aandeelhouderschap en uitsluiting van ondernemingen met steenkoolgerelateerde activiteiten. En hebben we doelen voor de korte en middellange termijn vastgelegd om onze portefeuilles in overeenstemming te brengen met de doelen van het Klimaatakkoord van Parijs, het Klimaatakkoord en de EU-ambities voor klimaatneutraliteit.

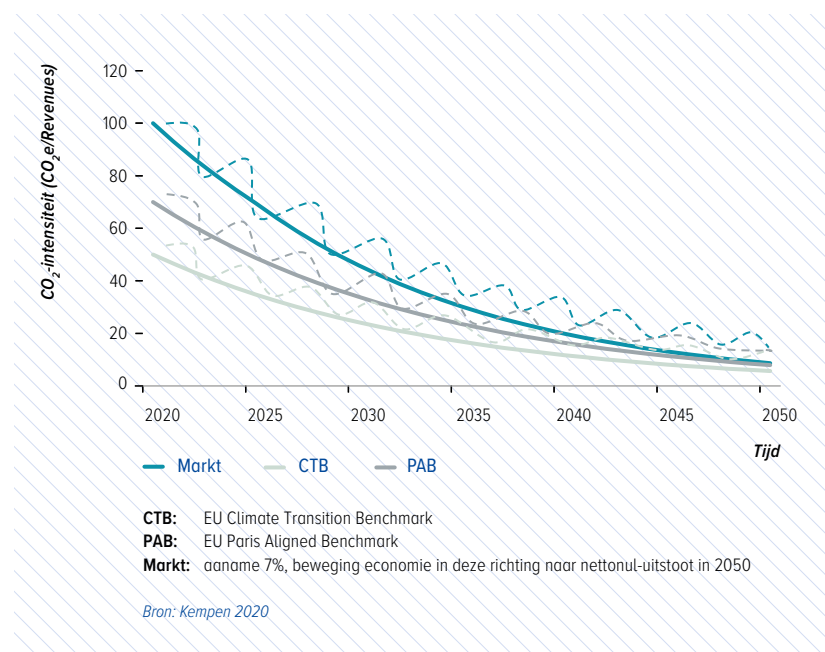
TABEL 3 DOELEN VAN ONS KLIMAATBELEID VOOR 2025, 2030 EN 2050

2050	COMMITMENT OP DE LANGE TERMIJN	Kempen zal een emissieneutrale belegger zijn.
2030	AMBITIE OP DE MIDDELLANGE TERMIJN	Alle beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde ondernemingen waarin Kempen belegt, moeten voldoen aan het pad van het Klimaatakkoord van Parijs en het Klimaatakkoord.
2025	DOELSTELLINGEN OP DE KORTE TERMIJN	Alle beursgenoteerde ondernemingen waarin Kempen belegt, moet voldoen aan het pad van het Klimaatakkoord van Parijs en het Klimaatakkoord. Alle goed verhandelbare beleggingsklassen en -fondsen moet voldoen aan de routekaart. Interne en externe fondsbeheerders hebben beursgenoteerde fondsen in overeenstemming met de routekaart gebracht, met inbegrip van kengetallen voor CO ₂ e-intensiteit. Klanten van Kempen en private-bankingklanten van Van Lanschot wordt geadviseerd dit ook te doen en worden hiertoe gestimuleerd.

Bron: Kempen 2020

Ons nieuwe klimaatbeleid wordt al geïmplementeerd. Illustratief in dit verband zijn twee ondernemingen die in 2020 aan de portefeuille van ons Global Sustainable Equity Fund zijn toegevoegd: **Rational**, een Duitse fabrikant van energiezuinige kooktoestellen, en **Belimo**, dat apparatuur voor energiezuiniger vastgoed levert. Door ondernemingen en belegbare entiteiten te traceren die een duidelijke bijdrage aan de strijd tegen klimaatverandering leveren, kunnen we naar verwachting onze portefeuille decarboniseren in een tempo dat de ontwikkeling van de EU-benchmarks op dit gebied weerspiegelt (vermindering met circa 7% jaar op jaar).

FIGUUR 11 EU-ROUTEKAART NAAR KLIMAATNEUTRALITEIT

ACTIEF AANDEELHOUDERSCHAP

De transitie naar een CO₂e-arme economie, vooral van de meest CO₂e-intensieve ondernemingen en sectoren, was in 2020 een duidelijk speerpunt van ons actief aandeelhouderschap. Een goed voorbeeld is onze dialoog met [Shell](#) en [Equinor](#).

De strijd tegen klimaatverandering vereist samenwerking op mondiaal niveau. Daarom blijven we initiatieven ondersteunen zoals Climate Action 100+, het grootste beleggersinitiatief ter wereld dat ondernemingen met de grootste uitstoot van broeikasgas wereldwijd aanspoort om de noodzakelijke actie tegen klimaatverandering te nemen. Bij Climate Action 100+ zijn op dit moment 545 beleggingsinstellingen aangesloten met een beheerd vermogen van in totaal meer dan US\$ 52 biljoen. In diverse engagements treden we namens Climate Action 100+ op als *lead investor*.

We namen ook deel aan de vorming van het IIGCC Net Zero Investment Framework, dat is bedoeld om beleggers en beheerders een praktische leidraad te geven voor CO₂e-neutraal beleggen. Daarnaast publiceerden we verschillende whitepapers met onze nieuwste ideeën over klimaatgerelateerde risico's en kansen. Ons Real Assets-team ging in een [recente publicatie](#) dieper in op het belang van het gebruik van prospectieve ESG-gegevens (naast historische gegevens, zoals emissiecijfers) om betere prognoses mogelijk te maken, ondernemingen in onze portefeuille te helpen hun ESG-scores te verbeteren en op de lange termijn hun geloofwaardigheid, aantrekkingskracht en belegbaarheid te versterken.

ESG staat centraal in nieuw fonds

In 2020 introduceerde Kempen het Sustainable Global High Dividend Fund. De goed gespreide portefeuille van het fonds bevat circa zestig beursgenoteerde ondernemingen wereldwijd die een aantrekkelijk dividendrendement bieden en voldoen aan strikte duurzaamheidscriteria.

Het fonds heeft een duidelijke duurzaamheidsaanpak. Net als in andere fondsen van Kempen, zijn ondernemingen die betrokken zijn bij alcohol, dierenleed en CO₂e-intensieve energieopwekking van belegging in dit nieuwe fonds uitgesloten. Naast de andere dividendstrategieën, die door ervaren senior portefeuillemanagers worden beheerd, belegt het fonds uitsluitend in ondernemingen die de transitie naar een CO₂e-arme economie een impuls geven. Bij onze aanpak worden ESG-gerelateerde aanpassingen aan marges, groei en kapitaalkosten geïntegreerd. Daarbij komt dat wij, als actieve beheerders, onze verantwoordelijkheid nemen en de dialoog aangaan met ondernemingen waarin we beleggen. Zo willen wij waarborgen dat hun activiteiten in overeenstemming zijn met onze routekaart voor vermindering van de uitstoot en dat zij werken aan verbetering van hun algehele duurzaamheidsprofiel.

GEEN RECHTE LIJN NAAR BENEDEN

Het fonds past een strikte aanpak toe. We volgen het traject van de EU-benchmark voor klimaattransitie, die een vermindering van de uitstoot met 7% jaar op jaar vereist. Onze actieve opstelling betekent echter dat het fonds niet uitsluitend in al 'groene' ondernemingen belegt. Mogelijk nemen we ook een belang in ondernemingen die nu nog een relatief hoge uitstoot veroorzaken maar naar onze mening een goed plan hebben voor de transitie naar een CO₂e-arm bedrijfsmodel in de komende jaren. Ons klimaatdoel is de mondiale CO₂e-uitstoot te helpen verminderen.

Een goed voorbeeld van een belang dat bij de introductie van het fonds werd genomen, is in het Portugese energiebedrijf EDP. Deze nationale energieleverancier is nu nog niet CO₂e-neutraal, maar is wel een belangrijke opwekker van windenergie. Daarnaast toont het uitstekende profiel op het vlak van duurzame energie aan dat de onderneming een heel positief CO₂e-traject is ingeslagen. EDP is verder van plan om de meest CO₂e-intensieve centrales op heel korte termijn te sluiten.

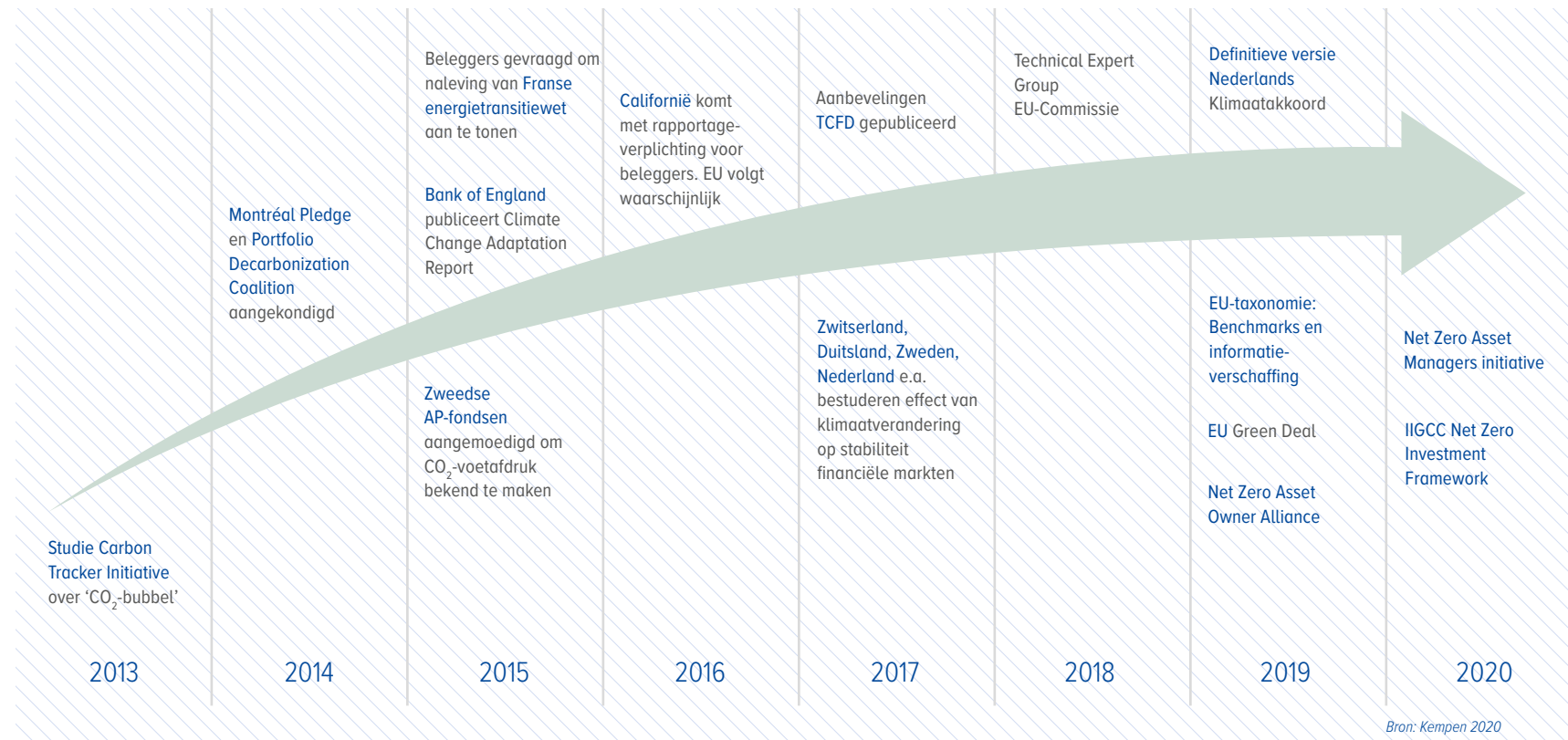
De CO₂e-voetafdruk van Kempen

We meten al zes jaar de CO₂e-intensiteit van onze intern beheerde fondsen en berekenen vanaf 2017 ook de CO₂e-voetafdruk van ons totale beheerd vermogen. Figuur 12 laat zien dat in toenemende mate een beroep op beleggingsinstellingen wordt gedaan om de klimaatimpact van hun beleggingen

te meten. Dit helpt klanten en andere stakeholders om de CO₂e-voetafdruk van verschillende beleggingsmogelijkheden te vergelijken. Beleggers zelf kunnen, uitgaande van een nulmeting, berekenen in hoeverre de CO₂e-impact wordt teruggedrongen. Dergelijke informatie vormt ook een basis voor

toekomstgerichte doelen en commitments. Kempen ging in 2020 het langetermijncommitment aan dat alle portefeuilles in 2050 klimaatneutraal moeten zijn. Hiertoe hebben we ambities voor de middellange termijn (2030) en doelstellingen voor de korte termijn (2025) geformuleerd.

FIGUUR 12 EEN SECTOR IN TRANSITIE
STEEDS MEER BELEGGERS METEN HUN CO₂e-VOETAFDruk

Totaalresultaat

CO₂e-voetafdruk in het kort

In 2020 is de CO₂e-intensiteit van de vermogensbeheerportefeuilles van Kempen afgenomen. Terwijl de CO₂e-voetafdrukanalyse een groter deel van onze beleggingen dekte (€ 34,2 miljard in 2020 tegen € 27,3 miljard in 2019), bleef de totale gefinancierde CO₂e-uitstoot ongeveer gelijk (in 2020 en 2019: 3,4 miljoen ton CO₂e). De lagere CO₂e-intensiteit komt ook tot uitdrukking in een afname in 2020 ten opzichte van 2019 van twee kengetallen voor de CO₂e-voetafdruk: de CO₂e-uitstoot per miljoen belegde euro's (100,1 CO₂-equivalent (tCO₂e)) en de gewogen gemiddelde CO₂e-intensiteit (148,2 tCO₂e/EUR miljoen omzet).

De CO₂e-voetafdruk is niet alleen over het algemeen bij de intern beheerde Kempen-fondsen, maar ook bij de extern beheerde fondsen kleiner geworden, mede doordat meer klanten migreerden naar ESG-fondsen met een kleinere CO₂e-voetafdruk. We signaleren dat meer (institutionele) klanten op zoek zijn naar beleggingen met een lagere CO₂e-intensiteit. Zo willen zij hun portefeuilles afstemmen op de doelen van het Klimaatakkoord van Parijs en het Klimaatakkoord. Deze ontwikkeling zet zich naar verwachting door, gezien de groeiende focus van toezichthouders op ESG en klimaat en de invoering van regelgeving op het gebied van duurzame financiering in 2021 (SFDR) en 2022 (SFDR level 2 en EU-taxonomie).

In samenwerking met ISS-ESG hebben we onze CO₂e-voetafdruk berekend voor diverse beleggingscategorieën, variërend van aandelen tot bedrijfsobligaties en staatsleningen. De berekeningen zijn uitgevoerd conform het 'ownership principle' in het Greenhouse Gas Protocol. Een volledige beschrijving van de methodologie is opgenomen in bijlage I. We hebben rekening gehouden met zowel 'scope 1' (directe uitstoot) als 'scope 2' (indirecte uitstoot vanwege de opwekking van ingekochte energie).

De uitkomsten zijn gebaseerd op onze portefeuille per ultimo derde kwartaal 2020 en CO₂e-gegevens uit 2018. De cijfers hebben uitsluitend betrekking op dat deel van het door ons beheerde vermogen – beursgenoteerde aandelen, bedrijfsobligaties en staatsleningen – waarvoor CO₂e-gegevens beschikbaar zijn. Zij vertegenwoordigden in 2020 48% van het totale beheerd vermogen (4 procentpunt meer dan in 2019). In de komende jaren willen wij de voetafdruk berekenen voor een steeds groter deel van het door ons beheerde vermogen.

Tabel 4 toont de totale CO₂e-voetafdruk en het beheerd vermogen waarop dit betrekking heeft. De gefinancierde CO₂e-uitstoot van Kempen bedroeg 3,4 miljoen ton en de CO₂e-uitstoot per miljoen belegde euro's bedroeg 100,1 tCO₂e, terwijl de gewogen gemiddelde CO₂e-intensiteit op 148,2 tCO₂e uitkwam. Nadere informatie over de drie kengetallen voor de CO₂e-uitstoot vindt u in bijlage I. Tabel 5 toont voor alle intern beheerde fondsen van Kempen de CO₂e-intensiteit ten opzichte van hun benchmark.

TABEL 4 GEAGGREGEEERDE UITKOMSTEN CO₂e-VOETAFDRUK¹²

	2020	2019	VERSCHIL
× Geanalyseerd beheerd vermogen (EUR miljard)	34,2	27,3	6,8
× Geanalyseerd beheerd vermogen als % van totaal beheerd vermogen	48%	44%	4%
× Gefinancierde uitstoot (miljoenen tCO ₂ e)	3,4	3,4	0,0
× Uitstoot (tCO ₂ e) per miljoen belegde euro's	100,1	124,9	-20%
× Gewogen gemiddelde CO ₂ e-intensiteit (tCO ₂ e/miljoen EUR omzet)	148,2	180,4	-18%

Bron: Kempen 2020

- × **GEFINANCIERDE CO₂e-UITSTOOT:** deze geeft de absolute CO₂e-voetafdruk (tonnen CO₂e) van een portefeuille weer op basis van het aandelenbelang in de onderliggende ondernemingen. Het aandelenbelang in elke onderneming wordt berekend als het deel in de ondernemingswaarde en wordt vermenigvuldigd met de CO₂e-voetafdruk van die onderneming.
- × **CO₂e-UITSTOOT PER MILJOEN BELEGDE EURO'S:** deze relatieve voetafdruk geeft weer hoeveel ton CO₂e een belegger financiert in verhouding tot diens belang in een bepaalde onderneming of portefeuille. Dit kengetal geeft aan hoeveel CO₂e-uitstoot aan een belegd bedrag kan worden toegerekend en wordt bepaald door de absolute voetafdruk van de portefeuille te delen door het totale bedrag dat in de portefeuille is belegd.
- × **GEWOGEN GEMIDDELDE CO₂e-INTENSITEIT:** deze intensiteitsvoetafdruk geeft de blootstelling van een portefeuille weer aan de CO₂e-intensiteit van een onderneming (uitgedrukt in tonnen CO₂e/EUR miljoen omzet) vermenigvuldigd met de weging van de onderneming in de portefeuille.

¹² CO₂e-uitstoot op basis van scope 1 en 2. CO₂e-gegevens per 2018. Gegevens beheerd vermogen per 30/9/2020.

Tabel 5 toont de CO₂e-voetafdruk van alle intern beheerde fondsen van Kempen.

Over het geheel genomen blijkt uit de cijfers dat de meeste Kempen-fondsen minder CO₂e-intensief zijn dan hun benchmark. Dat betekent dat de ondernemingen in de portefeuilles een relatief lagere CO₂e-intensiteit hebben dan sectorgenoten. Om de doelen van het Klimaatakkoord van Parijs binnen bereik te brengen, is niet alleen een lager absoluut CO₂e-niveau vereist, maar ook een lagere CO₂e-intensiteit. Via actief aandeelhouderschap moedigen wij ondernemingen aan om bij te dragen aan de transitie naar een CO₂e-armere economie.

TABEL 5 CO₂e-VOETAFDRIJK VAN DE INTERN BEHEERDE FONDSEN VAN KEMPEN*

	Uitstoot (tCO ₂ e) per miljoen beleg- de euro's	Uitstoot (tCO ₂ e) per miljoen belegde euro's vergeleken met de benchmark	Gewogen gemiddelde CO ₂ -intensiteit (tCO ₂ e/per miljoen euro omzet)	CO ₂ -intensiteit vergeleken met benchmark
× Kempen (Lux) Euro Credit Fund	73	Lager	129	Lager
× Kempen (Lux) Euro Credit Fund Plus	71	Lager	125	Lager
× Kempen (Lux) Euro Sustainable Credit Fund	87	Lager	141	Lager
× Kempen (Lux) Euro High Yield Fund	321	Hoger	264	Hoger
× Kempen European High Dividend Fund	167	Hoger	236	Hoger
× Kempen (Lux) European High Dividend Fund	166	Hoger	233	Hoger
× Kempen Global High Dividend Fund	232	Hoger	357	Hoger
× Kempen (Lux) Global High Dividend Fund	234	Hoger	360	Hoger
× Kempen Sustainable Global High Dividend Fund	68	Lager	97	Lager
× Kempen (Lux) Global Small-cap Fund	79	Lager	115	Lager
× Kempen (Lux) European Sustainable Small-cap Fund	56	Lager	105	Lager
× Kempen Orange Fund N.V.	111	Lager	225	Lager
× Kempen Oranje Participaties	41	Lager	44	Lager
× Kempen Global Sustainable Equity Fund	13	Lager	44	Lager
× Kempen European Sustainable Value Creation	20	Lager	52	Lager
× Kempen (Lux) Global Sustainable Value Creation	13	Lager	44	Lager
× Kempen (Lux) Global Property Fund	11	Hoger	105	Lager
× Kempen Global Property Fund	11	Hoger	105	Lager
× Kempen European Property Fund	4	Lager	73	Lager
× Kempen (Lux) Global Listed Infrastructure Fund	206	Lager	1079	Lager
× Kempen Non-Directional Partnership	58	Lager	103	Lager

* Vergeleken met vorig jaar zijn de twee CO₂e-statistieken lager, in het bijzonder het gewogen gemiddelde van de CO₂e-intensiteit. Dit is in lijn met ons klimaatbeleid, de wact is onze voornaamste meting. Deze positieve trend is ook te zien in de vergelijking met de benchmark, de meeste fondsen hebben lagere cijfers dan de benchmark. Daar waar ze hoger zijn is het verschil klein of zijn de cijfers gedaald ten opzichte van vorig jaar.

De benchmark voor Kempen Oranje Participaties is MSCI Europe Small Cap en voor Kempen Non-Directional Partnership is dat MSCI World.

Bron: Kempen 2020

Wat staat ons te wachten

Steeds meer overheden, ondernemingen en beleggers hebben zich gecommitteerd aan emissieneutraliteit. Naast de Europese Unie (EU) en het Verenigd Koninkrijk hebben ook China, Japan en Zuid-Korea in 2020 dit commitment afgegeven. Direct na het aantreden van de regering-Biden heeft de VS zich weer aangesloten bij het Klimaatakkoord van Parijs. Ook heeft president Biden aangekondigd dat in diverse Covid-19-stimuleringspakketten ook klimaatgerelateerde investeringen worden opgenomen.

Verder heeft de EU haar ambities voor 2030 aangescherpt: zij wil de CO₂e-uitstoot in dat jaar al met 55% teruggeschroefd hebben om in 2050 op emissieneutraliteit uit te kunnen komen. Bijbehorende EU-regelgeving (het EU-actieplan voor duurzame financiering) wordt ingevoerd in 2021 (SFDR), 2022 (SFDR level 2 en de EU-taxonomie) en navolgende jaren. Voorts is in het Klimaatakkoord vastgelegd dat financiële instellingen vanaf 2020 informatie moeten verschaffen over hun CO₂e-voetafdruk en uiterlijk in 2022 concrete initiatieven moeten nemen om de doelstellingen van het Klimaatakkoord voor 2030 op het gebied van broeikasgasreductie te ondersteunen. Als actieve vermogensbeheerder met focus op waardecreatie voor de lange termijn zijn wij in een prima positie om het klimaatprobleem te helpen aanpakken.

Anticiperen op EU-regelgeving

Anticiperen op EU-regelgeving

‘Nu de EU haar klimaatambitie heeft vertaald in regelgeving voor duurzame financiering, spant Van Lanschot Kempen zich in om nieuwe paden te banen en anderen de weg te wijzen’

Johan van der Lugt
Lead Expert ESG Advisory

De vastbeslotenheid van de Europese Unie om in 2050 klimaatneutraal te zijn en ‘financiële en zogenaamde niet-financiële informatie uiteindelijk evenveel gewicht te geven’ leidde volgens EU-commissaris Mairead McGuinness¹³ in 2020 tot een versnelling van nieuwe wet- en regelgeving over duurzame financiering. Deze ontwikkeling is ook voor Kempen en onze klanten van groot belang.

Kempen spant zich niet alleen in om deze nieuwe regelgeving te doorgronden en te implementeren. We zorgen ook dat onze klanten de benodigde adviezen krijgen om op de ontwikkelingen in regelgeving te kunnen anticiperen. Waar relevant gaan wij ook met de EU zelf in dialoog om complexe aspecten van de regelgeving te verbeteren.

We zijn trots dat we op dit gebied een voortrekkersrol kunnen vervullen, gesteund door adviseurs zoals prof. dr. Andreas Hoepner. Hij is niet alleen wetenschappelijk adviseur van de ESG Council van Kempen, maar ook onafhankelijk lid van de Technical Expert Group on Sustainable Finance van de EU.

¹³ EU-commissaris Mairead McGuinness, december 2020.

Regelgeving in kaart brengen en inbedden

Onze twee voornaamste aandachtsgebieden in 2020 waren de implementatie van de SFDR-verordening en de vaststelling van de EU-taxonomie. De Europese verordening betreffende informatieverschaffing over duurzaamheid in de financiële dienstensector (SFDR) bepaalt dat Kempen en zijn klanten volgens nieuwe eisen informatie moeten verschaffen over duurzaamheidsrisico's en -processen om deze risico's te beheersen. In de taxonomieverordening zijn ook ecolabels en klimaatbenchmarks opgenomen.

Het is onze overtuiging dat we duurzaamheid goed moeten definiëren om ook echt duurzaam te kunnen zijn. Daarom is Kempen altijd uitgesproken voorstander geweest van een EU-taxonomie. Doel hiervan is dat op de kapitaalmarkten uniforme definities worden

gehanteerd voor wat wel en wat niet 'groen' en 'duurzaam' is. We namen deel aan sectorbrede consultatierondes en gaven het voorbeeld door transparante informatie op onze website te plaatsen over de duurzame beleggingsaanpak van onze eigen fondsen.

De invoering van ons [Duurzaamheidsspectrum](#) binnen de gehele Van Lanschot Kempen Groep vormde het fundament voor de afstemming van ons beleid op de SFDR. Een kernbegrip van de EU hierin is de term 'principle adverse impacts' (voornaamste ongunstige effecten) voor activiteiten die schade toebrengen en een duurzaamheidsrisico vormen. Dit begrip sluit aan bij de definities en eisen voor 'niveau 3 – avoid harm' in ons Duurzaamheidsspectrum.

Ondanks alle goede bedoelingen zijn de SFDR- en taxonomieverordening in hun huidige vorm verre van volmaakt. Daarom voeren we ook een dialoog met beleidsmakers waarbij wij advies en expertise bieden, vaak samen met nationale belangenorganisaties voor beleggingsinstellingen, zoals DUFAS (Dutch Fund and Asset Management Association) en Eumedion, het Nederlandse corporate-governanceforum.

Zorgen dat klanten adequaat reageren op nieuwe wetgeving

We willen tot in detail de gevolgen van de regelgeving aan klanten kunnen uitleggen. Daarvoor hebben wij in 2020 diverse adviesdocumenten en whitepapers gepubliceerd, zoals de veelgeprezen whitepaper [Seven Observations from the EU Sustainable Finance Regulation](#). We werkten intensief samen met alle klantgroepen, uiteenlopend van particuliere beleggers tot fiduciaire relaties.

Zo brachten we in de eerste helft van 2020 een adviesdocument uit voor onze fiduciaire klanten over actueel ESG-beleid en -raamwerken. Hiermee willen wij hen helpen om zich aan de regelgeving aan te passen en beter aan begunstigden te kunnen rapporteren over duurzame beleggingen.

Een voorbeeld is onze samenwerking met een van onze fiduciaire relaties die wij hielpen om de EU-regelgeving niet alleen te doorgronden en te implementeren, maar ook te vertalen naar een

ESG-jaarverslag op maat. Hiermee voldoet dit pensioenfonds aan EU-richtlijnen en kan het meer begrip creëren voor de focus van het pensioenfonds op klimaat- en werkgelegenheidsthema's.

We proberen marktbreed in kaart te brengen hoe de huidige lawine aan EU-regelgeving inhaakt op andere internationale richtlijnen, principes en rapportageraamwerken, zoals de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen, de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's) van de VN en de Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD).

Ook in 2021 en daarna blijft dit een belangrijk aandachtsgebied voor ons. Wereldwijde beleggers zoals Kempen en zijn klanten hebben behoefte aan vergelijkbare ESG-informatie – ook over ondernemingen buiten de EU – om hun ambities op het gebied van duurzame financiering te kunnen realiseren. Daarom blijven we

wereldwijd streven naar hogere standaarden. Verder verwachten we in 2021 samen met toezichhouders wegen te verkennen waarlangs beleggers rekening kunnen houden met biodiversiteit en impact op waterkwaliteit (net zoals nu met klimaatverandering).

Als betrokken aandeelhouder voor de lange termijn moeten we vaststellen welke ondernemingen deze risico's goed beheren, kansen weten te benutten en daardoor naar verwachting een goed rendement kunnen behalen in een veranderend beleggingslandschap.

Aanhaken bij de SDG's

Analyse van de SDG's

In 2020 was het vijf jaar geleden dat de Verenigde Naties zeventien duurzame ontwikkelingsdoelen vaststelden om op holistische wijze een bijdrage aan duurzame ontwikkeling te leveren. Deze sustainable development goals (SDG's) vormen een universele oproep om een einde aan armoede te maken, onze planeet te beschermen en de leefomstandigheden en vooruitzichten voor alle mensen op aarde te verbeteren. Om deze doelen ook echt binnen bereik te brengen, is een gezamenlijke

inspanning van de private sector, de financiële sector, overheden en andere actoren essentieel. Alle SDG's zijn even belangrijk. Dat neemt niet weg dat de achterstanden die moeten worden ingelopen om de onderliggende doelen te halen sterk uiteenlopen voor de verschillende regio's en groepen belanghebbenden. De SDG's kunnen in grote lijnen geclusterd worden in maatschappelijke thema's (zoals SDG 1: Geen armoede, SDG 3: Goede gezondheid en welzijn, SDG 5: Gendergelijkheid en SDG 8: Fatsoenlijk werk en

economische groei) en milieuthema's (zoals SDG 7: Betaalbare en schone energie, SDG 14: Leven onder water en SDG 15: Leven op het land). Verder richten alleen SDG 16 en 17 zich hoofdzakelijk op corporate-governancekwesaties. Goed ondernemingsbestuur is echter een eerste vereiste om op alle SDG-thema's betekenisvolle vooruitgang te boeken. De onderstaande figuur geeft een uitsplitsing waar de focus ligt op milieu (E), maatschappij (S) en goed bestuur (G).

FIGUUR 13 VERDELING FOCUS IN MILIEU, MAATSCHAPPIJ EN BESTUUR

Bron: Kempen 2020

Bijdrage aan de SDG's

De SDG's kunnen niet alleen worden onderverdeeld naar focus op milieu (E), maatschappij (S) en goed bestuur (G), maar ook naar doelstellingen die hoofdzakelijk verwezenlijkt kunnen worden via het gedrag van ondernemingen (gendergelijkheid, fatsoenlijk werk en economische groei, optimaal gebruik van materialen) en andere thema's die vooral te realiseren zijn via de levering van producten en diensten (denk aan een goede gezondheid waarborgen, basisdiensten verschaffen, klimaat & schone energie).¹⁴ Bij de SDG's met een meer 'operationeel' karakter hebben we in de bovenstaande figuur een ● toegevoegd.

In enkele studies is onderzocht in hoeverre de SDG-thema's belegbaar zijn, aangezien dat mede bepaalt aan welke thema's prioriteit toegekend moet worden. De belegbare thema's zijn in figuur 13 als grotere pictogrammen weergegeven. De SDG's hangen onderling samen, dus de selectie van het ene thema heeft ook impact op andere thema's.

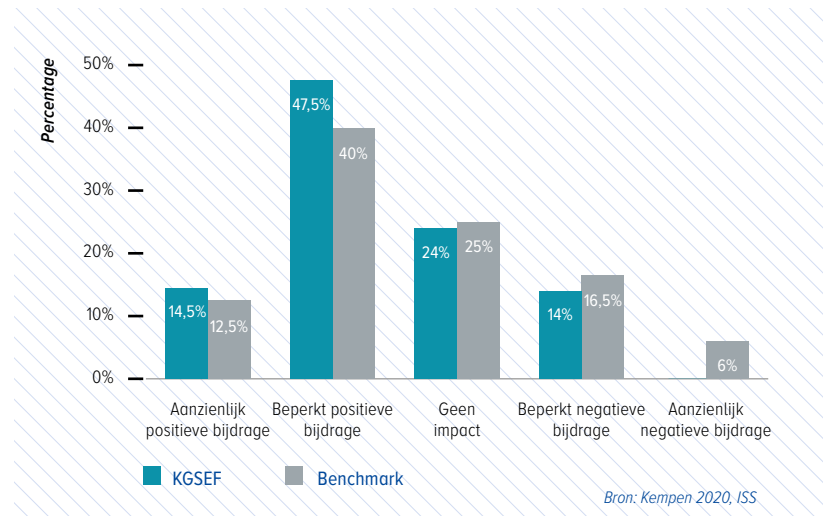
We willen bij Kempens beleggen in ondernemingen die een bijdrage leveren aan de realisatie van de SDG's. Dat is echter gemakkelijker gezegd dan gedaan. De meeste ondernemingen beschikken niet over een uitontwikkelde, aan de SDG's gekoppelde rapportage. De data die voor beleggers beschikbaar zijn, zijn over het algemeen van inferieure kwaliteit of onvoldoende substantieel.

Het jaar 2020 vormde een belangrijk keerpunt voor Van Lanschot Kempens. We gingen samenwerken met een nieuwe SDG-dataleverancier voor beursgenoteerde beleggingscategorieën. Samen zochten we naar een zinvolle manier om de meting van de SDG-bijdrage een centrale plek te geven in onze beleggingsbesluitvorming. Fondsen zoals ons [Global Sustainable Equity Fund](#) kennen inmiddels scores toe aan ondernemingen op basis van het omzetaandeel van onderliggende producten en diensten die een bijdrage aan afzonderlijke SDG's leveren. De analyse van het procentuele omzetaandeel van SDG-gerichte producten en diensten kan als maatstaf dienen voor de bijdrage die beursgenoteerde beleggingscategorieën aan de SDG's leveren.

Figuur 14 geeft weer dat de ondernemingen in de portefeuille van het Kempens Global Sustainable Equity Fund (KGSEF) een hoger percentage van hun omzet ontleen aan producten en diensten die een positieve bijdrage aan de SDG's leveren (zoals medische producten en diensten, duurzame energie) dan de ondernemingen in de benchmark, terwijl een lager percentage van hun omzet een negatief effect op de SDG's heeft ten opzichte van de benchmark (zoals producten op basis van fossiele brandstoffen). Ook in financieel opzicht heeft het fonds beter gepresteerd dan de benchmark. Dit betekent dat wij in staat zijn om engagementkansen op te sporen en onze positieve impact te maximaliseren.

¹⁴ Deze uitsplitsing is niet gemakkelijk te maken. Er zijn ook ondernemingen die producten produceren waarmee andere ondernemingen in staat gesteld worden om het materiaalverbruik in hun productieprocessen te verminderen.

FIGUUR 14 GEAGGREGEERDE POSITIEVE EN NEGATIEVE BIJDAGEN AAN SDG'S VAN KGSEF ALS % VAN HET TOTALE FONDSVERMOGEN

Deze verfijndere data-input was aanleiding om een interne impactwerkgroep op te zetten die verschillende onderdelen van ons bedrijf helpt om de aansluiting op de SDG's en de impact te meten. Deze werkgroep heeft al aanzienlijke successen geboekt. Zo heeft het Private Markets-team op basis hiervan het eerste duurzaamheidsverslag voor klanten gepubliceerd. Andere leden van de werkgroep deelden best practices voor diverse fondsen en beleggingscategorieën.

We streven ernaar om in 2021 meer SDG-analyses voor producten en diensten uit te rollen. Verder werken we aan Kempen-breed beleid voor afstemming op de SDG's, waarna specifieke doelstellingen geformuleerd kunnen worden.

Inmiddels is een nulmeting verricht om te bepalen wat de beursgenoteerde fondsen van Kempen per saldo voor positieve en negatieve bijdragen aan de SDG's leveren op basis van het procentuele omzetaandeel dat ondernemingen in deze fondsen ontlenen aan producten en diensten die de realisatie van specifieke SDG's ondersteunen of juist belemmeren. Door deze SDG-relevantie te koppelen aan de omzet van een onderneming, kan een indicatieve bijdrage berekend worden die uiteindelijk leidt tot een geaggregeerde getalsmatige aansluiting op de maatschappelijke, kapitaalgerelateerde SDG's¹⁵.

Deze mate van 'SDG-relevantie' kan positief, neutraal of negatief zijn. Deze waarden zijn gebaseerd op een objectieve taxonomie voor duurzame ontwikkeling, waarin producten en diensten geïnclassificeerd worden op basis van hun positieve bijdrage aan duurzame ontwikkeling (denk aan biologische gewasbeschermingsmiddelen en duurzame energie) of negatieve impact (denk aan fossiele brandstoffen, frisdrank en afvallozing in zee).¹⁶

Voor een eerste voorlopige beoordeling in hoeverre de duurzame aandelenfondsen van Kempen aansluiten op duurzame ontwikkelingsthema's

15 Tot op heden hebben we niet proactief gestuurd op een bijdrage aan de SDG's via onze beleggingen in beursgenoteerde beleggingscategorieën. Daarom spreken we in deze fase van 'aansluiting op' in plaats van 'bijdrage aan'.

16 We onderkennen dat in deze initiële nulmeting bepaalde gegevens ontbreken:

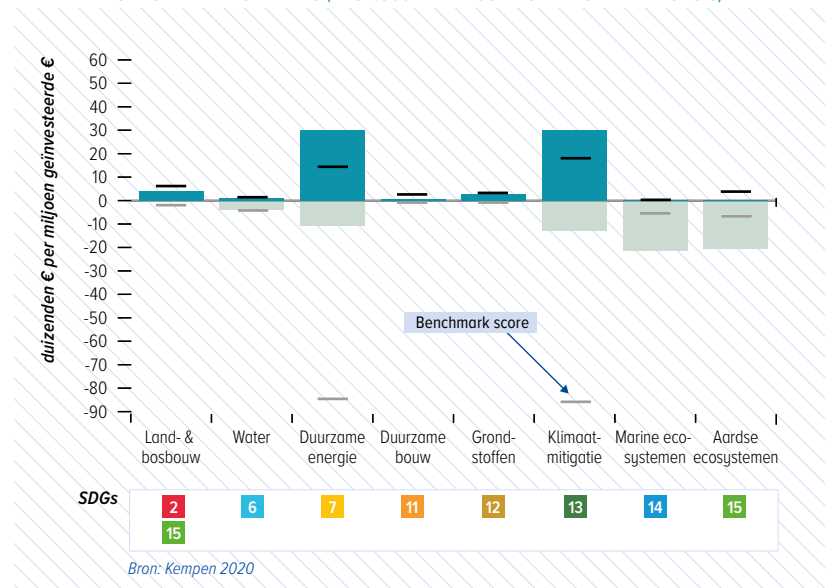
1. De dekking varieert per fonds.
2. De objectieve taxonomie is niet volledig (een aanzienlijk deel van de goederen en diensten valt momenteel niet in de categorieën met een positieve of negatieve bijdrage).
3. Voor sommige thema's, zoals klimaatverandering, zijn veel geavanceerdere SDG-data beschikbaar dan voor andere thema's. Dit komt tot uitdrukking in de SDG-gerichte omzetscore.
4. Ondernemingen rapporteren vaak niet gedetailleerd genoeg in hoeverre hun productomzet aansluit op de duurzame ontwikkelingsthema's. Daarom worden deze percentages veelal geschat.

gerelateerd aan de SDG's, zijn data van een nieuwe datavendor geanalyseerd. De betreffende fondsen – Kempen European Sustainable Value Creation Fund, Kempen Global Sustainable Value Creation Fund, Kempen Global Sustainable Equity Fund en Kempen Sustainable European Small-cap Fund – vertegenwoordigen een totale waarde van € 876 miljoen¹⁷. Voor deze vier fondsen werd de totale bijdrage aan milieuthema's geschat op € -2,1 miljoen en aan maatschappelijke thema's op € 39,1 miljoen. Zou het totale fondsvermogen van € 876 miljoen in plaats daarvan in benchmarkfondsen belegd zijn, dan zou de totale bijdrage aan milieuthema's zijn uitgekomen op € -124 miljoen en aan maatschappelijke thema's op € 14,7 miljoen. Onze berekeningen zijn gebaseerd op omzetgegevens voor

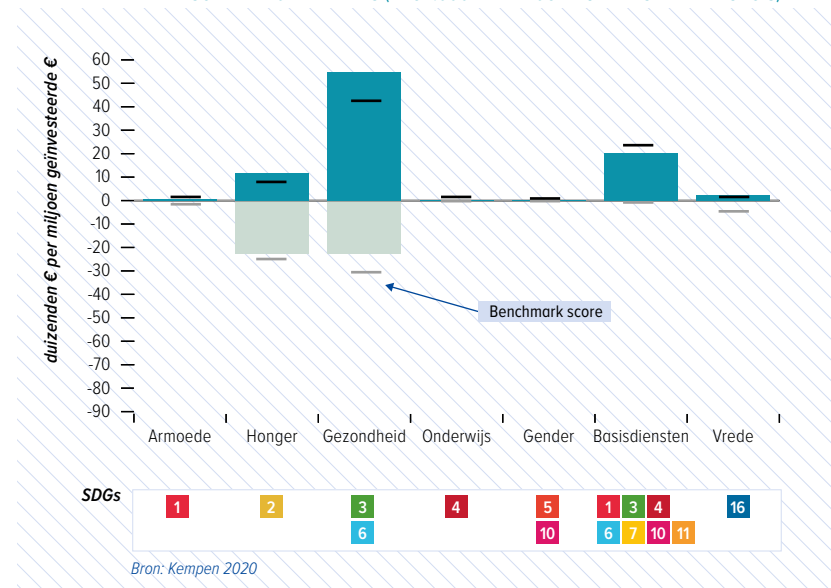
iedere afzonderlijke onderneming in portefeuille om te kunnen bepalen welk deel van de omzet een (positieve of negatieve) bijdrage levert aan bepaalde maatschappelijke en milieuthema's.

We onderkennen dat een dergelijke berekeningswijze ertoe kan leiden dat producten en diensten van ondernemingen in portefeuille aan meer dan één (maatschappelijk of milieu)thema worden toegerekend. We verwachten echter niet dat de uiteindelijke uitkomst van onze analyse hierdoor wezenlijk beïnvloed wordt. De voornaamste reden hiervoor is dat het uiteindelijke resultaat een optelsom is van zowel positieve als negatieve bijdragen, waardoor het effect van eventuele dubbeltellingen wordt uitgemiddeld.

FIGUUR 15 BIJDRAGE VAN ONZE ASSETS UNDER MANAGEMENT IN KEMPEN SUSTAINABLE EQUITY FUNDS AAN MILEUTHEMA'S (IN € 1.000 PER MILJOEN GEÏNVESTEERDE EURO'S)

FIGUUR 16 BIJDRAGE VAN ONZE ASSETS UNDER MANAGEMENT IN KEMPEN SUSTAINABLE EQUITY FUNDS MET MAATSCHAPPELIJKE THEMA'S (IN € 1.000 PER MILJOEN GEÏNVESTEERDE EURO'S)

¹⁷ De berekeningen zijn gebaseerd op de ondernemingswaarde en waarde van portefeuillebelangen per ultimo 2020.

Impact beleggen

Ons impactfonds, de Kempen Global Impact Pool (GIP), is het afgelopen jaar verder gegroeid. GIP had eind 2020 een beheerd vermogen van circa US\$ 108 miljoen.

Het GIP-team heeft in 2020 alle onderliggende managers succesvol in kaart gebracht op basis van de twaalf dimensies uit het Impact Measurement Project. Dit proces heeft tot enkele interessante inzichten geleid, maar leverde ook een bevestiging van onze aanpak. Zo bleek dat alle GIP-managers in een impact-categorie vallen die een bijdrage aan de oplossingen levert. De gerealiseerde impact varieert echter van een actieve dialoog tot de opbouw van nieuwe kapitaalmarktsegmenten waar nog onvoldoende kapitaal beschikbaar is.

Bescherming van kleine cacaoboeren tijdens de pandemie

Via het Agriculture Debt Fund belegt de Global Impact Pool onder meer in Ecookim, een cacao-coöperatie in Ivoorkust. We helpen deze coöperatie bij de financiering van de werkkapitaal-behoefte. De omzet is sinds 2012 meer dan verzevenvoudigd.

De Covid-19-pandemie leidde in 2020 tot veel marktturbulentie voor grondstoffen zoals cacao. De markt werd heen en weer geslingerd tussen voorraadopbouw en vrees voor een marktinzinking. De wereldwijde lockdowns vormden ook een belemmering voor procedures zoals due-diligenceonderzoeken. Dit blokkeerde de instroom van kapitaal naar de sector.

Onze SDG-gerichte beleggingen hebben dit jaar bijgedragen aan kapitaalverschaffing en technische ondersteuning, zodat de cacaohandel binnen de toeleveringsketens kon blijven plaatsvinden. Hiervan profiteerden de kleinere cacaoboeren binnen Ecookim die aan de basis van de toeleveringsketen staan.

Het Agriculture Debt Fund heeft in 2020 technische ondersteuning ingezet om cacaoplantages te herstellen en te verjongen. Dit werk ging bij Ecookim ook tijdens de pandemie door: in het afgelopen jaar hebben 334 cacaoproducenten een training gehad, zijn langlopende leningen verstrekt, is 1.409 hectare aan plantages nieuw leven ingeblazen en is de oogstbrend met 38% vergroot.

Vooruitblik naar 2021

Vooruitblik naar 2021

Het jaar 2020 was een ongebruikelijk jaar met onverwachte uitdagingen en kansen. We hebben goede vooruitgang geboekt met het realiseren van onze ambities voor duurzame beleggingen en we staan klaar om de lat in 2021 opnieuw hoger te leggen.

In het komende jaar staat de implementatie centraal van ons klimaatveranderingsbeleid en van de EU-regelgeving betreffende informatieverschaffing over duurzaamheid in de financiële dienstensector (SFDR). Verder is onze aandacht gericht op de implementatie van onze groepsbrede duurzaamheidsambities. Denk hierbij aan

het nieuwe Sustainability Centre en aan de herziene governancestructuur voor duurzaamheid binnen Van Lanschot Kempen. Onze aandacht zal in 2021 met name gericht zijn op de duurzaamheidsthema's klimaat en energietransitie, slimme en circulaire economie en gezondheid en welzijn. Thema's zoals biodiversiteit of inclusiviteit hangen hier nauw mee samen.

Verder richten wij ons in 2021 op het definiëren van nieuwe groepsbrede prestatie-indicatoren (KPI's) voor specifieke duurzaamheidsthema's en op uitbouw van de interne capaciteit, zodat collega's meer tijd aan duurzaamheidskwesties

kunnen besteden. Daarnaast zullen we inspelen op de behoefte van onze klanten aan duurzamere producten. Via innovaties willen we de mogelijkheden die duurzame beleggingen kunnen bieden beter benutten. Onze real-timeaanpak blijft bij de realisatie van onze doelen centraal staan.

Naar onze overtuiging verkeren wij als geïntegreerde vermogensbeheerder in een unieke positie om duurzame waarde voor al onze stakeholders te creëren.

FIGUUR 17 DUURZAAMHEIDSTHEMA'S BINNEN VAN LANSCHOT KEMPEN

Bijlagen

Methodologie berekening CO₂e-voetafdruk

De methode om CO₂e-emissies aan beleggingen toe te rekenen, maakt het voor beleggers mogelijk om de CO₂e-voetafdruk van hun portefeuilles te kwantificeren en te sturen. Dit is een eerste stap om als belegger meer inzicht te krijgen in de impact van beleggingen op klimaatverandering. Het meten van de klimaatimpact van een beleggingsportefeuille verloopt via meerdere stappen. Allereerst is het belangrijk om te weten wat de klimaatimpact van iedere onderliggende belegging is. Ten tweede is het noodzakelijk om te definiëren hoe de klimaatimpact van een onderneming aan een belegger wordt toegerekend. De methode die door ISS-Ethix Climate Solutions wordt gebruikt, is ontwikkeld in samenwerking met onderzoekers van het Swiss Federal Institute of Technology (ETH) in Zürich en is de meest geavanceerde methode die wordt toegepast voor dit soort analyses.

OWNERSHIPPRINCIPE EN ALLOCATIEREGELS

Conform het *ownership-principle* in het Greenhouse Gas Protocol, wijst de methode om CO₂e-uitstoot aan beleggingen toe te rekenen de CO₂e-uitstoot toe aan beleggers die zeggenschap hebben en veranderingen in gang kunnen zetten. De aandelenbelegger is als mede-eigenaar van

de onderneming in theorie ook mede-eigenaar van de CO₂e-uitstoot van de onderneming. De CO₂e-uitstoot wordt daarom proportioneel – per aandeel – aan de belegger toegerekend. Als een belegger een belang van 0,1% in de onderneming heeft, dan wordt ook 0,1% van de CO₂e-uitstoot van de onderneming aan deze belegger toegerekend. Op fondsniveau wordt de CO₂e-uitstoot van alle eigendomsbelangen geaggregeerd. Daarbij wordt de ondernemingswaarde (enterprise value) in plaats van de marktkapitalisatie gebruikt. Zo kunnen we de verantwoordelijkheid voor de CO₂e-uitstoot van obligatie- en aandeelhouders combineren, zonder dat dit leidt tot dubbel-tellingen.

KENGETALLEN VOOR DE CO₂e-INTENSITEIT

Beleggers gebruiken twee belangrijke kengetallen om de omvang van de CO₂e-voetafdruk te presenteren. Ieder kengetal dient een ander doel. Beleggers hanteren nog geen gezamenlijke standaard. De voornaamste intensiteitsmaatstaf is de uitstoot per belegde euro. Deze wordt gebruikt om het aandeel in de uitstoot van een belegging aan de belegger toe te rekenen. Er is echter ook een secundaire maatstaf, die hierna beschreven wordt.

CO₂e-uitstoot per belegde euro

Dit kengetal (figuur 18) geeft weer hoeveel ton CO₂e een belegger financiert ten opzichte van het belang in een bepaald bedrijf of een bepaalde portefeuille. Het geeft de CO₂e-intensiteit van een belegd bedrag weer. Het aandeel in de uitstoot van een onderneming wordt bepaald door de waarde van het aangehouden vermogen te delen door de ondernemingswaarde van een onderneming. Om dit accuraat te laten zijn, is het belangrijk om de meetdatum en de gebruikte financiële informatie goed te controleren.

Gewogen gemiddelde CO₂e-intensiteit

Dit is een kengetal (figuur 19) dat direct is afgeleid uit de aanbevelingen van de Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD). Volgens de TCFD kunnen ondernemingen dit kengetal gebruiken in hun informatievoorziening. Het toont de blootstelling van een portefeuille aan CO₂e-intensieve ondernemingen, uitgedrukt in tCO₂e per miljoen euro aan bedrijfsomzet. Zoals de TCFD aangeeft, 'meet dit kengetal de blootstelling aan CO₂e-intensieve ondernemingen en lost het veel meetproblemen op. Dit kengetal kan namelijk gebruikt worden voor alle beleggingscategorieën en is relatief eenvoudig te berekenen.

Dit gewogen gemiddelde maakt geen gebruik van het proportionele aandeel van de belegger in de totale waarde van het aandelenvermogen en wordt daardoor niet beïnvloed door koersbewegingen. Dit kengetal houdt geen rekening met de totale absolute impact. Daarom kan het niet als een CO₂e-voetafdruk beschouwd worden.

INVLOEDSSFEREN ('SCOPES') EN CO₂e-UITSTOOT

Bij de toerekening van de CO₂e-uitstoot wordt onderscheid gemaakt tussen de directe CO₂e-uitstoot als gevolg van eigen activiteiten (de scope 1-uitstoot) en de indirecte CO₂e-uitstoot, die gewoonlijk wordt onderverdeeld in de scope 2- en scope 3-uitstoot. De scope 2-uitstoot betreft alle indirecte uitstoot van CO₂e die het gevolg is van de opwekking van ingekochte energie (bijvoorbeeld ingekochte elektriciteit en warmte). Deze uitstoot wordt op basis van het verbruik van de onderneming toegerekend. De scope 3-uitstoot heeft betrekking op alle overige indirecte uitstoot in de waardeketen (van toeleveranciers tot klanten). Denk daarbij aan de CO₂e-uitstoot in de toeleveringsketen of door klanten bij productgebruik.

FIGUUR 18 EMISSIES PER BELEGDE EURO

$$\sum_i^n \frac{\text{Belegging in onderneming}_i}{\text{Ondernemingswaarde van onderneming}_i} \times \frac{\text{Totale uitstoot van onderneming}_i}{\text{Totale belegging (portefeuille)}}$$

FIGUUR 19 GEWOGEN GEMIDDELTE CO₂e-INTENSITEIT

$$\sum_i^n \frac{\text{Belegging in onderneming}_i}{\text{Totale belegging (portefeuille)}} \times \frac{\text{Totale uitstoot van onderneming}_i}{\text{Totale omzet van onderneming}_i}$$

Belangrijkste stemmingen

ONDERNEMING	THEMA	ONDERWERP	STEMAANBEVELING MANAGEMENT	STEM- GEDRAG KEMPEN	UITKOMST/ARGUMENTATIE
Aalberts NV	Governance	Herbenoeming M.C.J. (Martin) van Pernis als commissaris	Voor	Tegen	De kandidaat heeft naar onze mening te veel commissariaten – hij is voorzitter van de RvC van twee beursgenoteerde ondernemingen en lid van de RvC van een derde onderneming.
AGL Energy Limited	Milieu	Goedkeuring van sluitingsdatums van kolencentrales	Tegen	Voor	We ondersteunen het plan van de onderneming om haar kolencentrales te sluiten, maar het tijdschema had ambitieuzer kunnen zijn. Omdat Australië te veel elektriciteit opwekt, zou sluiting op termijn mogelijk moeten zijn. We blijven in gesprek met de onderneming over dit onderwerp.
Alphabet, Inc.	Maatschappij	Vorming van Human Rights Risk Oversight Committee op bestuursniveau	Tegen	Voor	We waren mede-indiener van dit aandeelhoudersvoorstel. Door voortdurende controverses bestaat er twijfel in hoeverre de bestaande bestuursstructuur volstaat voor een adequaat toezicht op risico's die de technologieën van de onderneming vormen voor de mensenrechten. Het voorstel kon rekenen op significante steun, maar werd niet aangenomen. De 16% die het voorstel steunde, komt overeen met circa 45% van de onafhankelijke stemmen. De onderneming heeft sindsdien aanzienlijke initiatieven ondernomen om aan ons verzoek tegemoet te komen en stelt zich inmiddels proactiever op.
AMG Advanced Metallurgical Group NV	Governance	Beloningsbeleid voor raad van bestuur en remuneratierapport	Voor	Tegen	De informatievervalsing over variabele beloningsregelingen is in het algemeen niet voldoende om inzicht te krijgen in de verhouding tussen uitkeringen en feitelijke prestaties. Hoewel de bedrijfsresultaten aanzienlijk bij de doelstellingen achterbleven, wordt circa 75% van het maximum uitgekeerd. Dit roept de vraag op hoe ambitieus de gestelde doelen zijn.
Amsterdam Commodities NV	Governance	Beloningsbeleid	Voor	Voor	Omdat Amsterdam Commodities (Acom) een handelsonderneming is, gaat onze voorkeur ernaar uit om voor het kortetermijnbeloningsplan (STIP) geen doelen vast te stellen. Dit zou ertoe kunnen leiden dat buitensporige risico's of helemaal geen risico's worden genomen, wat schadelijk voor de onderneming zou zijn. We zouden daarom graag zien dat de RvC beslist wat de risicogewogen beloning dient te zijn. Op grond van uitbetaalde bedragen denken we niet dat dit tot buitensporige betalingen leidt.
Amsterdam Commodities NV	Governance	Goedkeuring van de voorgenomen verwerving van alle aandelen in The Organic Corporation B.V. en alle ledencertificaten in Trading Organics USA LLC	Voor	Voor	We stemden voor deze voorstellen om dwingende strategische redenen. De onderneming toonde het strategisch nut aan.
Argo Group International Holdings, Ltd.	Governance	Adviesstem inzake beloning van genoemde bestuurders	Voor	Voor	We stemden voor omdat het beleid op basis van onze aanbevelingen is aangepast. Het beloningspakket van de voormalige CEO was een praktische retrospectieve regeling, waarbij een gunstigere uitkomst moeilijk haalbaar was. De nieuwe regeling is prospectief van karakter. Via een van de bestuursleden hebben we input over corporate governance gegeven.

ONDERNEMING	THEMA	ONDERWERP	STEMAANBEVELING MANAGEMENT	STEM- GEDRAG KEMPEN	UITKOMST/ARGUMENTATIE
AstraZeneca Plc	Governance	Goedkeuring van beloningsbeleid en remuneratierapport	Voor	Tegen	We vonden de beloning van de CEO te hoog ten opzichte van de mediane beloning.
BE Semiconductor Industries NV	Governance	Goedkeuring van beloningsbeleid voor raad van bestuur	Voor	Voor	Het ingediende voorstel betrof de principes en procedures van het beloningsbeleid en niet de hoogte of de structuur van de beloning. We steunen de principes en de procedures, die onder de Richtlijn betreffende de rechten van aandeelhouders (Shareholder Rights Directive – SRD II) verplicht zijn.
Befesa SA	Governance	Goedkeuring van LTIP voor RvC	Voor	Tegen	Niet-uitvoerend bestuurders krijgen als onderdeel van hun beloningspakket aandelenopties of andere prestatiegerelateerde elementen. Dit kan tot tegenstrijdige belangen leiden. Na de AvA zegde de onderneming toe dat het beloningsmechanisme voor de RvC zou worden herzien. Befesa nam ook het initiatief tot een materialiteitsonderzoek onder belanghebbenden, onder wie Kempens. Naar aanleiding van de bevindingen werd het duurzaamheidsverslag verbeterd. Dit resulteerde in een opwaardering door externe leveranciers van ESG-onderzoek en de opname van Befesa in de Global Challenges Index.
BlackRock, Inc.	Maatschappij	Verslag inzake de Statement on the Purpose of a Corporation	Tegen	Voor	De belangen dienen van alle belanghebbenden is een uitdaging en daarom wordt een uitgebreidere rapportage verlangd over governance en acties in relatie tot de intentieverklaring.
Cineworld Group Plc	Ondernemingsstrategie	Goedkeuring van acquisitie van Cineplex Inc	Voor	Tegen	Door de overname van Cineplex stijgt de schuldenlast tot een niveau dat volgens onze criteria niet langer past bij een onderneming als Cineworld.
Equinix Inc	Maatschappij	Rapportage over politieke bijdragen	Tegen	Voor	We stemden voor omdat aanvullende informatie over politieke bijdragen, met inbegrip van lidmaatschap van/donaties aan beroepsverenigingen, aandeelhouders in staat stelt de daaraan verbonden risico's beter te beoordelen.
Equinor ASA	Milieu	Verplichting om doelen conform het Klimaatakkoord van Parijs te bepalen en te publiceren	Tegen	Voor	We waarderen alle bestaande initiatieven van Equinor met betrekking tot de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen en de aangekondigde ambities voor 2050. Wel zouden we graag nader toegelicht zien hoe de onderneming haar ambities heeft berekend, zodat we kunnen bepalen of deze in overeenstemming zijn met het IPCC-scenario van een opwarming van de aarde met minder dan 2 °C. Gegevens over 'net zero commitments' ontbreken nog, hoofdzakelijk ook met betrekking tot scope 3. Sinds de AvA heeft de onderneming verdere stappen gezet om duidelijke en transparante doelen voor vermindering van scope 3-emissies te formuleren.

ONDERNEMING	THEMA	ONDERWERP	STEMAANBEVELING MANAGEMENT	STEM- GEDRAG KEMPEN	UITKOMST/ARGUMENTATIE
Flow Traders NV	Governance	Goedkeuring van beloningsbeleid voor raad van bestuur	Voor	Voor	Als het voorstel niet was aangenomen, zouden belangrijke elementen van het nieuwe beloningsbeleid niet zijn geïmplementeerd (uitkering van minstens 50% van de totale variabele beloning in de vorm van aandelen, uitgestelde toekenning van minstens 60% van de variabele beloning over een periode van minimaal drie jaar en maximalisatie van de variabele beloning van bestuursleden op 5,25% van het bedrijfsresultaat). Het oude beleid zou in dat geval van kracht zijn gebleven. Gezien het recordresultaat over 2020 zou dit niet in het belang van aandeelhouders zijn geweest.
Fugro NV	Governance	Machtiging van raad van bestuur tot uitgifte van aandelen zonder voorkeursrechten	Voor	Tegen	De totale beoogde uitgifte van aandelen zonder voorkeursrechten vertegenwoordigt meer dan 10% van het uitstaande aandelenkapitaal.
Fujitec	Governance	(Her)benoeming van leden van RvC, benoeming van accountant	Voor	Tegen	In de afgelopen vijf jaar voerden we constructief overleg met Fujitec om voor alle belanghebbenden duurzame waarde te ontsluiten. De huidige RvC heeft zich niet ertoe verbonden om in het beste belang van aandeelhouders te handelen. We stemden dan ook tegen de herbenoeming van alle commissarissen en voor de door Oasis ingediende aandeelhoudersvoorstellen. Na de AvA gaf Fujitec een verklaring uit waarin de onderneming zich ertoe verplichtte om de corporate governance te verbeteren. Ook werd een strategische heroriëntatie aangekondigd. Tijdens het proces heeft Kempen desgevraagd input verschaft voor de strategische heroriëntatie. De uitkomsten zijn begin december 2020 bekendgemaakt. Fujitec heeft hiermee een grote stap vooruit gezet. Vanuit deze basis zetten we de dialoog voort om verdere initiatieven te bespreken waarmee voor alle belanghebbenden waarde kan worden ontsloten.
GlaxoSmithKline Plc	Governance	Goedkeuring van beloningsbeleid	Voor	Tegen	De bestaande pensioenregelingen voor uitvoerend bestuurders in de VS zijn aanzienlijk royaler dan die voor werknemers, terwijl er geen plan bekend is gemaakt om de regelingen op termijn te stroomlijnen.
Mercialys SA	Governance	Goedkeuring van beloning van CEO/beloningsbeleid	Voor	Tegen	We stemden tegen vanwege onze grote zorgen over prestatiebeloning. Het LTIP werd aanzienlijk verhoogd zonder goede argumentatie en de criteria waren niet uitdagend genoeg.
Nederlandsche Apparatenfabriek NV	Governance	Goedkeuring van beloningsbeleid	Voor	Voor	Nederlandsche Apparatenfabriek werkt aan een nieuwe beloningsregeling. Een LTIP ontbreekt op dit moment, maar de CEO belegt zijn bonus doorgaans volledig in aandelen, die hij vervolgens langdurig aanhoudt. De CEO illustreert op deze manier dat zijn belangen parallel lopen met die van de onderneming.

<i>ONDERNEMING</i>	<i>THEMA</i>	<i>ONDERWERP</i>	<i>STEMAANBEVELING MANAGEMENT</i>	<i>STEM- GEDRAG KEMPEN</i>	<i>UITKOMST/ARGUMENTATIE</i>
SBM Offshore NV	Governance	Beloningsbeleid voor leden van raad van bestuur	Voor	Tegen	Onze zorgen met betrekking tot het beloningsbeleid uit 2018 zijn nog steeds grotendeels van kracht. De Restricted Share Unit-regeling, die voorziet in de voorwaardelijke toekenning van aandelen, vertegenwoordigt voor leden van de raad van bestuur een gegarandeerde jaarlijkse waarde. Tegenover die garantie staat geen extra prestatie. De onderneming heeft nadere informatie over een ondergrens verschaft, maar deze is nog niet concreet geformuleerd.
Teradata Corporation	Governance	Adviesstem inzake beloning van genoemde bestuurders	Voor	Tegen	In de afgelopen jaren maakten we meerdere keren onze zorgen kenbaar aan Teradata over het beloningskader voor uitvoerend bestuurders. Voor de AvA hadden we geen afdoende reactie ontvangen. Later in 2020 stapte de CEO/voorzitter op. De nieuwe CEO bood zelf aan om met Kempen in gesprek te gaan over vraagstukken op het vlak van ondernemingsbestuur en strategie.
The Swatch Group AG	Governance	(Her)benoeming van leden van RvC en beloning van CEO	Voor	Tegen	We hadden twijfels over de variabele beloningsregelingen, alsmede over de onafhankelijkheid en zittingstermijn van de leden van de RvC.
TKH Group NV	Governance	Remuneratierapport en dividend-uitkering	Voor	Tegen	We stemden tegen het remuneratierapport omdat de aanhoudperiode voor definitieve toekenning van prestatieaandelen onder het LTIP korter dan vijf jaar is. Bij het voorstel om een dividend van € 1,50 per aandeel uit te keren, onthielden we ons van stemming. We willen dat de onderneming onder de huidige zeer onzekere omstandigheden de noodzakelijke financiële flexibiliteit behoudt.
Tutor Perini Corporation	Governance	(Her)benoeming van leden van RvC en adviesstem inzake beloning van genoemde bestuurders	Voor	Onthouding/ Tegen	We stemden tegen het voorstel van het bestuur vanwege de onvoldoende reactie op aanhoudende zorgen omtrent beloning. Negen jaar op rij hebben voorstellen om aandeelhouders over de beloning van bestuurders te laten stemmen, het niet gehaald.
Xcel Energy Inc	Milieu	Rapportage over baten en lasten van activiteiten op klimaatgebied	Tegen	Onthouding	We onderkennen de inspanningen van het bestuur op het gebied van de energietransitie (inclusief rapportage), maar zien ook dat meer transparantie ten aanzien van klimaatvraagstukken verlangd wordt. Daarom onthielden we ons deze keer van stemming.

OESO RBC engagementlijst

Deze tabel toont onze belangrijkste engagements in 2020 over thema's die onder de OESO Responsible business conduct (RBC) Guidelines vallen. Het gaat om engagements met een feitelijke of potentiële negatieve impact en hoe deze impact wordt beperkt. Deze engagements hebben we in drie bredere thema's geclusterd:

1. reactie op de Covid-19-pandemie, 2. maatschappij en 3. milieu. Zie voor meer informatie de [engagement factsheets](#).

OESO RBC-THEMA	ONDER-NEMING	LAND	SECTOR	POTENTIËLE NEGATIEVE GEVOLGEN VAN DE ACTIVITEITEN	MIJLPAAL	VRAAGSTUK	ENGAGEMENTRESULTATEN
COVID-19	Abercrombie & Fitch Co.	VS	Kleding	Potentieel		Meer informatie over de reactie op Covid-19 en de gevolgen van de pandemie voor werknemers, leveranciers en overige stakeholders.	Tijdens de Covid-19-pandemie sloot A&F al haar winkels wereldwijd. A&F annuleerde haar productieorders echter niet en ging in gesprek met leveranciers over de tijdige betaling van orders. In zijn totaliteit reageerde A&F duidelijk op onze zorgpunten en verklaarde dat beleid en programma's waren opgesteld om daadwerkelijk werknemers te beschermen en met leveranciers in overleg te gaan.
	Coats Group PLC	VK	Duurzame consumenten-goederen	Daadwerkelijk		Inzicht in de reactie op Covid-19 en de gevolgen van de pandemie voor werknemers, leveranciers en overige stakeholders.	Coats nam diverse maatregelen om werknemers tijdens de pandemie te beschermen en het personeelsbestand en de liquiditeit in stand te houden, zoals een loonsverlaging voor niet-operationeel personeel en de stopzetting van dividend. Er vielen vanwege de Covid-19-pandemie geen ontslagen.
	H&M Hennes & Mauritz	Zweden	Kleding	Potentieel	Bewustwording	Inzicht in de reactie op Covid-19 en de gevolgen van de pandemie voor werknemers, leveranciers en overige stakeholders.	In de beginfase van de pandemie verstuurd wij, samen met andere leden van het Platform Living Wage Financials, brieven naar en gingen wij de dialoog aan met dertig kleding-bedrijven, waaronder H&M. In deze contacten zetten we onze verwachtingen en best practices voor de reactie op Covid-19 uiteen. Door de manier waarop zij op de crisis reageerden en aan de verantwoordelijkheid tegenover leveranciers, werknemers en stakeholders invulling gaf, behoorde H&M tot de ondernemingen die het voortouw namen.
MAATSCHAPPIJ / MENSENRECHTEN	Abercrombie & Fitch Co.	VS	Kleding	Potentieel		Voortgezette dialoog met A&F over de aanpak van maatschappelijke kwesties en de betaling van leefbaar loon in de toeleveringsketen.	We voerden een dialoog met de onderneming over de betaling van leefbaar loon. Inmiddels heeft A&F leefbaar loon in haar gedragscode voor leveranciers opgenomen. In de afgelopen twee jaar heeft A&F de transparantie sterk verbeterd, een duurzaamheidsstrategie gepubliceerd en heldere duurzaamheidsdoelen voor 2025 bepaald. Data-leverancier MSCI heeft de ESG-rating van de onderneming verhoogd van CCC naar B.
	American Eagle Outfitters, Inc.	VS	Kleding	Potentieel		Voortgezette dialoog met AEO over de aanpak van maatschappelijke kwesties en de betaling van leefbaar loon in de toeleveringsketen.	AEO heeft haar commitment aan duurzaamheid opnieuw bevestigd, haar eerste duurzaamheidsstrategie gepubliceerd en duurzaamheidsdoelen bepaald. De focus van de strategie ligt sterk op milieukwesties. Naar onze mening moeten meer maatschappelijke kwesties in de duurzaamheidsstrategie worden opgenomen en moet de betaling van leefbaar loon in de toeleveringsketen een prominere plaats in de strategie krijgen.

OESO RBC- THEMA	ONDER- NEMING	LAND	SECTOR	POTENTIËLE NEGATIEVE GEVOLGEN VAN DE ACTIVITEITEN	MIJLPAAL	VRAAGSTUK	ENGAGEMENTRESULTATEN
MAATSCHAPPIJ / MENSENRECHTEN	Severstal PAO	Rusland	Basis- materialen	Daadwerkelijk		Severstal is een geïntegreerd staalbedrijf en wordt geconfronteerd met controverses met betrekking tot standaarden voor gezondheid en veiligheid op het werk.	Severstal heeft haar veiligheidsstandaarden aangescherpt in lijn met bestaande relevante best practices en zich ertoe verplicht om voor al haar werkterreinen ISO 45001-certificering te verkrijgen. Op dit moment zijn acht productiebedrijven van Severstal extern gecertificeerd. Severstal heeft de veiligheidsvoorwaarden voor werknemers verbeterd en er zijn geen nieuwe fatale ongevallen gerapporteerd. Daarnaast installeerde de onderneming voorzieningen om met succes gevaarlijke situaties te signaleren en te voorkomen en om werknemers actiever bij veiligheidskwesaties te betrekken. Ook keerde Severstal aan slachtoffers van mijnongevallen en hun gezinnen dezelfde vergoeding uit als aan reddingswerkers en hun gezinnen. Severstal steunde programma's voor herplaatsing en bijscholing van werknemers.
	MTN Group	Zuid- Afrika	Telecom- municatie	Daadwerkelijk		MTN is actief in een groot aantal opkomende landen. De naleving van mensenrechten en de bescherming van digitale rechten zijn voor MTN belangrijke onderwerpen. Namens de Investor Alliance on Human Rights voert Kempen de dialoog met de onderneming.	MTN publiceerde onlangs een herzien beleid inzake mensen- en digitale rechten en bracht tot ons genoeg vorig jaar voor het eerst een transparantieverlag uit. Dit verslag werd ook door ngo's en andere belangrijke stakeholders goed ontvangen. Met het verslag heeft MTN de transparantie vergroot over hoe zij de naleving van mensenrechten benadert en met gebruikersinformatie en verzoeken van overheden omgaat. We zetten de dialoog met de onderneming voort over de implementatie van nieuw beleid, met inbegrip van afsluiting van het internet.
	Volkswagen	Duits- land	Automotive	Daadwerkelijk	Bewust- wording	Kobalt wordt, samen met andere mineralen uit conflictgebieden, gebruikt in accu's van elektrische voertuigen. Een verantwoorde inkoop van grondstoffen is belangrijk.	Omdat het gebruik van kobalt toeneemt en de problemen in de kobaltketen niet verdwijnen, is het belangrijk dat VW actie onderneemt om de werkomstandigheden in artisanale kobaltmijnen te verbeteren en kinderarbeid uit te roeien. Artisanale mijnbouw is gevaarlijk en arbeiders werken vaak in slechte, onveilige omstandigheden. Ongeveer 70% van de wereldwijde kobaltwinning vindt plaats in de Democratische Republiek Congo en komt deels ook uit artisanale mijnbouw. VW gebruikte geen kobalt uit artisanale mijnen, maar kondigde onlangs wel een pilotproject aan om de werkomstandigheden voor arbeiders in dergelijke mijnen en de leefomstandigheden in lokale gemeenschappen te verbeteren. We verwelkomden dit initiatief.
	Coats Group PLC	VK	Duurzame consumenten- goederen	Potentieel		Dialoog met Coats Group over de betaling van leefbaar loon door groepsmaatschappijen.	In 2020 verscheen een eerste publicatie van Coats over haar benadering van leefbaar loon en onderzocht de onderneming of de door groepsmaatschappijen betaalde lonen voldeden aan de standaarden voor leefbaar loon. We beoordeelden opnieuw de opstelling van Coats ten aanzien van de betaling van leefbaar loon. Hiervoor gebruikten we de methode van het Platform Living Wage Financials (PLWF) die specifiek is ontwikkeld voor de betaling van leefbaar loon in de mondiale toeleveringsketens van de kleding- en schoenenindustrie. In 2020 werd de PLWF-score voor Coats verhoogd naar de categorie 'beleid in ontwikkeling'.
	Nike Inc.	VS	Duurzame consumenten- goederen	Potentieel	Bewust- wording	Inzicht in de reactie op Covid-19 en de gevolgen van de pandemie voor werknemers, leveranciers en overige stakeholders.	De manier waarop Nike op de pandemie reageerde, werd gezien als exemplarisch voor de sector. Nike wil de kracht van sport gebruiken om door het coronavirus getroffen werknemers, gemeenschappen en mensen wereldwijd te steunen. Op een speciale webpagina staan alle maatregelen die de onderneming in reactie op de pandemie heeft genomen.

OESO RBC-THEMA	ONDER-NEMING	LAND	SECTOR	POTENTIËLE NEGATIEVE GEVOLGEN VAN DE ACTIVITEITEN	MIJLPAAL	VRAAGSTUK	ENGAGEMENTRESULTATEN
MAATSCHAPPIJ / MENSENRECHTEN	Alphabet	VS	Communicatie-diensten	Potentieel		Alphabet weigerde met aandeelhouders in discussie te gaan over onze zorgen omtrent mensenrechten. Daarom besloot Kempen eind 2019 om samen met andere aandeelhouders een voorstel in te dienen voor de vorming van een Human Rights Risk Oversight Committee die uit onafhankelijke leden met relevante ervaring bestaat.	Het voorstel kon rekenen op significante steun, maar werd niet aangenomen. De 16% die het voorstel steunde, komt overeen met circa 45% van de onafhankelijke stemmen. Alphabet heeft sindsdien aanzienlijke initiatieven ondernomen om aan ons verzoek tegemoet te komen en stelt zich inmiddels proactiever op. Meer recentelijk zette de onderneming een Human Rights Executive Council (HREC) op om toezicht te houden op en sturing te geven aan het wereldwijde programma van Alphabet voor mensenrechten. De Audit and Compliance Committee van de raad van commissarissen van Alphabet ziet nu ook toe op grotere risicoposities, onder meer op het gebied van gegevensbescherming en -beveiliging, burger- en mensenrechten en duurzaamheid. Om deze reden bereikte ons engagement begin 2021 mijlpaal 3. Een open dialoog met de onderneming over goede naleving van mensenrechten, risico-beoordeling en informatieverstopping is nog altijd wenselijk.
	BHP	Australië	Mijnbouw	Daadwerkelijk		In 2015 brak de Fundão-dam, die door Samarco, een joint venture van BHP en Vale, werd geëxploiteerd. Dit kostte negentien mensenlevens en had een verwoestende uitwerking op het milieu en de lokale gemeenschappen. Vijf jaar later is er veel gedaan om de slachtoffers van de ramp schadeloos te stellen.	Doel van de dialoog is te waarborgen dat de problemen als gevolg van de doorbraak van de dam worden hersteld en de lokale gemeenschappen een adequate schadeloosstelling ontvangen. Verder willen we dat BHP maatregelen neemt om te voorkomen dat elders nog zo'n ramp plaatsvindt. BHP heeft initiatieven genomen voor verder herstel van het leed van de slachtoffers van de ramp. Vijf jaar na de ramp is er veel gebeurd om getroffen volledig schadeloos te stellen en te herhuisvesten.
	Atlantia	Italië	Infrastructuur	Daadwerkelijk		In augustus 2018 stortte de Morandi-brug in Genua in. Deze brug maakte deel uit van een tolweg die werd geëxploiteerd door Autostrade per l'Italia (Autostrade), waarin Atlantia een meerderheidsbelang heeft. Bij het ongeval kwamen 43 mensen om het leven. Om schadevergoedingen te regelen en toekomstige ongelukken te voorkomen, gingen we de dialoog met de onderneming aan.	Na de instorting van de brug ontwikkelde en publiceerde Atlantia een plan om in de toekomst soortgelijke rampen te voorkomen. Hierna zijn geen nieuwe grote ongevallen gemeld. De nieuwe brug werd in de zomer van 2020 opgeleverd.
MILIEU / KLIMAATVERANDERING	LHC Group	VS	Gezondheidszorg	Potentieel		Klimaatverandering: meten, rapporteren en doelen stellen om CO ₂ e-intensiteit te verminderen.	De onderneming trok begin 2020 een adviseur aan om ESG-beleid te helpen ontwikkelen en een klimaatroutekaart op te stellen. Eind 2020 bracht LHC Group het eerste ESG-rapport uit. Hierin is een eerste meting voor scope 1 en 2-emissies vastgelegd.
	Royal Dutch Shell	VK	Energie	Daadwerkelijk & potentieel		Als wereldwijd energiebedrijf is Shell een van de grootste uitstoters van broeikasgas (GHG) ter wereld. Kempen hecht daarom belang aan de plannen van Shell om de CO ₂ e-uitstoot te verminderen.	In 2020 actualiseerde Shell haar klimaatambitie uit 2017 om uiterlijk in 2050 een energieneutrale onderneming te zijn. De strategie bestaat uit drie elementen die voor scope 3 emissieneutraliteit in 2050 impliceert, in lijn met het IPCC-scenario van 1,5 °C.

OESO RBC- THEMA	ONDER- NEMING	LAND	SECTOR	POTENTIËLE NEGATIEVE GEVOLGEN VAN DE ACTIVITEITEN	MIJLPAAL	VRAAGSTUK	ENGAGEMENTRESULTATEN
MILIEU / KLIMAATVERANDERING	Royal Dutch Shell	VK	Energie	Daadwerkelijk & potentieel		Shell Nigeria is betrokken bij milieuvuiling – via olie lekkages – in de Nigerdelta in Nigeria. De onderneming en haar dochterbedrijf in Nigeria, Shell Petroleum Development Company (SDPC), hebben te maken met een slepende controversie inzake de vermeende verantwoordelijkheid voor omvangrijke milieuschade aan de Nigerdelta, vooral in Ogoniland. SDPC wordt beschuldigd van slecht onderhoud van pijpleidingen, waardoor decennialang aanzienlijke hoeveelheden olie zijn weggelekt.	De olie lekkages als gevolg van de bedrijfsactiviteiten van Shell zijn verminderd, maar het op grote schaal illegaal aftappen van olie is nog altijd een probleem. Om het getroffen gebied schoon te maken en te saneren maakt Shell gebruik van best-practiceprocedures. Concreet houdt dit in dat de schoonmaakoperatie in Ogoniland en bij de Bodo-gemeenschap wordt uitgevoerd via de overheidsinstelling HYPREP. Verificatie vindt door een externe partij plaats. Shell is verantwoordelijk voor de financiering van de schoonmaakoperatie en is lid van een toezichtsorgaan. Daarnaast bewaken we de doelmatigheid van initiatieven om nieuwe lekkages te voorkomen en op te ruimen met behulp van de best beschikbare technieken.
	Severstal PAO	Rusland	Basis- materialen	Daadwerkelijk & potentieel		Severstal is als geïntegreerd staalbedrijf actief in een van de sectoren die het meest bijdragen aan de uitstoot van broeikasgassen door eigen toedoen van de mens.	In 2020 nam Severstal een TCFD-rapportage op in haar jaarverslag 2019. Daarnaast maakte Severstal de doelstelling bekend om de uitstoot van broeikasgassen tot 2023 met 3% te verminderen ten opzichte van 2020. De onderneming werkt ook aan een klimaatstrategie voor de lange termijn (deze wordt naar verwachting in 2021 gepubliceerd). Voorts is Severstal bezig een programma te implementeren om de impact op het milieu te reduceren door middel van een grootschalige milieugerichte aanpassing van de belangrijkste bedrijfsmiddelen.
	Equinor ASA	Noor- wegen	Energie	Daadwerkelijk & potentieel		Equinor is een van de grootste energiebedrijven en is wereldwijd actief. De onderneming speelt een belangrijke rol in de energietransitie en de realisatie van de doelen van het Klimaatakkoord van Parijs.	Equinor heeft talloze initiatieven ontplooid om de realisatie van de doelen van het Klimaat-akkoord van Parijs te steunen, zoals de invoering van een stresstest voor klimaatrisico's in de portefeuille en de regelmatige toetsing en publicatie van haar klimaatdoelstellingen en -ambities. Voorts evalueert de onderneming actief verdere maatregelen voor decarbonisatie en toetst zij of brancheorganisaties waarbij Equinor is aangesloten een actief klimaat- en energiebeleid voeren.
	Volkswagen	Duits- land	Automotive	Daadwerkelijk		Volkswagen heeft de laagste ESG-rating en de Fail-status voor de UN Global Compact volgens MSCI ESG. We besloten dat voortzetting van het belang in VW alleen gerechtvaardigd is indien de onderneming blijkt geeft van een significante positieve cultuuromslag die integer handelen door werknemers waarborgt.	We gingen de dialoog met VW aan om beter inzicht in de veranderingen te krijgen. De focus op integriteit werd aangescherpt in zowel de strategie als de implementatie. Het integriteitsprogramma (Together4Integrity) is een van de ingrijpendste transformatieprocessen in de geschiedenis van VW. De onderneming brengt periodiek verslag uit van de vooruitgang. Daarnaast heeft VW haar klimaatambities aangescherpt, met als doelstellingen een CO ₂ e-neutraal wagenpark in 2050, volledige naleving van de normen voor de uitstoot van broeikasgas conform het Klimaatakkoord van Parijs en een toename van het aandeel van elektrische voertuigen naar 20% in 2025 en ten minste 40% in 2030. In lijn hiermee streeft VW naar volledige CO ₂ e-neutraliteit van al haar fabrieken. VW neemt ook initiatieven om de corporate governance en het duurzaamheidsprofiel te verbeteren.

OESO RBC- THEMA	ONDER- NEMING	LAND	SECTOR	POTENTIËLE NEGATIEVE GEVOLGEN VAN DE ACTIVITEITEN	MIJLPAAL	VRAAGSTUK	ENGAGEMENTRESULTATEN
MILIEU / KLIMAATVERANDERING	CEZ as	Tsjechië	Nutsvoor- zeningen	Daadwerkelijk & potentieel		CEZ is een energiebedrijf dat ook in de mijnbouw actief is. Voor een deel van de energieopwekking worden kolen gebruikt. Als langetermijnbelegger zijn we geïnteresseerd in de duurzame waarde en prestaties van CEZ en hebben we graag meer inzicht in hoe CEZ met de risico's en kansen van klimaatverandering omgaat.	Het in 2019 gepubliceerde energieplan voor steenkool laat zien hoe CEZ tot 2040 de steenkoolmix wil optimaliseren en de emissie-intensiteit wil verlagen. We verwelkomen deze vooruitgang en stimuleren CEZ om doelstellingen voor de middellange termijn te verkorten en zich openlijk uit te spreken dat van nieuwe investeringen in kolencentrales en daarmee samenhangende infrastructuur wordt afgezien. Voorts rapporteert CEZ nu aan CDP. We stimuleren de onderneming om te rapporteren conform de TCFD-aanbevelingen.
	BP PLC	VK	Energie	Daadwerkelijk & potentieel		BP is een van de grootste energiebedrijven en is wereldwijd actief. De onderneming speelt een belangrijke rol in de energietransitie en de realisatie van de doelen van het Klimaatakkoord van Parijs.	BP paste in 2020 haar strategie inzake klimaatverandering aan. De onderneming implementeert een investeringskader dat in overeenstemming is met in Parijs afgesproken klimaatdoelen. Hiertoe heeft BP kengetallen en doelstellingen bepaald, onder meer voor vermindering van de uitstoot van broeikasgas (scope 1 en scope 2). Ook op het vlak van CO ₂ e-intensiteit (scope 3) wordt vooruitgang geboekt. De beloning van bestuurders is nu aan klimaatdoelen gekoppeld.
	Siemens Healthineers	Duits- land	Gezond- heidszorg	Potentieel		Voor waardecreatie op lange termijn is naar onze mening zowel financiële als niet-financiële informatie nodig. Dit verklaart waarom ESG-integratie en rapportage over ondernemingspraktijken belangrijk zijn. Klimaatverandering is een van de belangrijkste wereldwijde ESG-thema's.	We zijn met Siemens Healthineers (SH) in gesprek gegaan over de opname van ESG-aspecten in prestatiecriteria voor het management en duurzaamheidsrapportages. SH heeft op het vlak van ESG-rapportage vooruitgang geboekt en zich ertoe verplicht om in de toekomst prioriteit te geven aan KPI's voor duurzaamheid. Begin 2021 zegde SH toe de CO ₂ e-uitstoot (scope 1 en 2) te verminderen tot 130 kT in 2025 en CO ₂ e-neutraal te zijn in 2030.
	CNOOC Limited	Hong- kong	Energie	Potentieel		Strategie inzake klimaatverandering. Onderneming aanmoedigen om best-in-classvoorbeelden (zoals Shell) te volgen.	Het bestuur van CNOOC onderkent het risico van klimaatverandering en heeft dit aange-merkt als kernmodule binnen het algehele raamwerk voor risicobeheer. Daarnaast heeft CNOOC een routekaart uitgestippeld naar een groene CO ₂ e-arme bedrijfsvoering en rapporteert de onderneming conform de TCFD-aanbevelingen.
	BHP	Austra- lië	Mijnbouw	Potentieel		BHP is een van de grootste veroorzakers van CO ₂ e-uitstoot ter wereld.	BHP wijzigde in 2020 haar aanpak van klimaatactie en spoorde brancheorganisaties aan haar voorbeeld te volgen. Een nieuwe doelstelling is om de netto-uitstoot als gevolg van bedrijfsactiviteiten tot 2030 met 30% ten opzichte van 2020 te verminderen en tot 0% in 2050. Voorts ziet BHP de energietransitie als een cruciaal vraagstuk.

Colofon

DIT JAARVERSLAG IS EEN UITGAVE VAN KEMPEN CAPITAL MANAGEMENT N.V.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met:

Narina Mnatsakanian
*Executive Director Impact &
Sustainable Investment*

Eszter Vitorino
*Senior Advisor Impact &
Sustainable Investment*

Kempen Capital Management
t.a.v. Team verantwoord beleggen
Postbus 75666
1070 AR Amsterdam

esg@kempen.nl

www.kempen.com

MEDEWERKERS

Narina Mnatsakanian, Eszter Vitorino,
Danny Dekker, Wieteke Appels, Plamen Gargov,
Kirsten Hertog

COÖRDINATIE

Anja Corbijn van Willenswaard, Corbijn CS

ART DIRECTION/VORMGEVING

Henrike Beukema, Dieke Hameeteman

VERTALING/REDACTIE

ESG Communications www.esgcommunications.com
Willemien Rijdsdijk, Michel Voeten,
Margriet Kroes, Daniëlle Levendig

Kempen Capital Management N.V. (Kempen) heeft een vergunning als beheerder van verschillende UCITS en AIF's en is geautoriseerd om beleggingsdiensten te leveren en staat als zodanig onder toezicht van de Autoriteit Financiële Markten.

Als beheerder van beleggingsfondsen ("asset manager") kan KCM posities opbouwen in financiële instrumenten uitgegeven door de in dit document genoemde vennootschap en ze kan op elk door haar geschikt geacht tijdstip aan- en verkooptransacties uitvoeren. Dit document wordt u slechts ter informatie aangeboden en biedt onvoldoende informatie om een beleggingsbeslissing te kunnen nemen. Dit document bevat geen beleggingsadvies, geen beleggingsaanbeveling, geen research, noch een uitnodiging tot koop of verkoop van enig financieel instrument, en mag dan ook niet als zodanig geïnterpreteerd worden. De hierin opgenomen visie is onze visie per de datum van dit document en deze kan, zonder voorafgaande mededeling, onderhevig zijn aan wijzigingen. KCM heeft geen verplichting om de inhoud van dit document actueel te houden. Dit document is gebaseerd op informatie die wij betrouwbaar achten maar KCM geeft geen garantie noch is zij aansprakelijk voor de juistheid van de hierin opgenomen gegevens. Dit document is onafhankelijk van de hierin genoemde vennootschap opgesteld.

Kempen

ASSET MANAGEMENT